

V Sloveniji je sedaj pomlad

Duhovno življenje

BUENOS AIRES · LETO 69

4

MAJ 2002

Od zgoraj in od leve:

1. Mesto Reconquista, 16. decembra 2001: Škof mons. Andrej Stanovnik OFM na dan posvetitve.
2. Škof Andrej Stanovnik je obiskal Slovenski dom v San Martinu.
3. Začetek mladinskega leta na „Naši domačiji“, 3. marca 2002.
4. Dr. Alojzij Kukočič blagoslovja jedila na veliko soboto v Hurlinghamu.
5. in 6. Marija Čeč in Franci Žnidar govorita mladim, ki so se zbrali na „Naši domačiji“ - Foto: M. Čeč

DR. VALENTIN MERŠOL

Jure VOMBERGAR

Slovenci v Argentini moramo biti hvaležni za ohranitev svojega življenja dvema rojakoma, brez katerih nas in naše skupnosti ne bi bilo. To sta dr. Valentin Meršol, ki je rešil gotove smrti slovenske civilne protikomunistične begunce v taboriščih v Avstriji, in pa msgr. Janez Hladnik, ki je dosegel, da so vsi slovenski begunci, ki so to želeli, prišli v Argentino. Tema dvema bi mi morali izkazovati trajen spomin in hvaležnost. **Duhovno življenje** se bo letos spomnilo obeh rojakov; lani novembra je bila namreč 20-letnica smrti dr. Meršola, letos decembra pa bo 100-letnica rojstva msgr. Hladnika.

Lani novembra je bil v Slomškovi dvorani župnišča v Radovljici spominski večer, posvečen rojaku dr. Valentinu Meršolu, ob 20-letnici njegove smrti v Clevelandu, ZDA. Večer je pripravilo Kulturno društvo Sotočje. O dr. Meršolu so govorili radovljiški dekan Jože Drolc, zdravnik dr. Janez Resman in psihiater dr. Aldo Jovan. Zadnji imenovani je predstavil dr. Meršolovo življenje in delo, s posebnim poudarkom pa prikazal njegovo prizadevanje za rešitev civilnih beguncev v begunskem taborišču v Vetrinju ob koncu maja 1945. Rešil je **deset tisoč slovenskih življenj in več sto tisoč pripadnikov drugih jugoslovanskih narodov.**¹

Dr. Meršol je bil globoko veren mož. V vsakem človeku je videl brata, kateremu mora v potrebi posvetiti vso svojo skrb in ljubezen. Med drugo svetovno vojno je sprejemal v bolnišnico tudi take ljudi, ki sicer niso bili bolni, pa so jih iskali in preganjali okupatorji, ter jih tako reševal. S tveganjem lastnega življenja je reševal življenje zavezniških pilotov, ki so prišli v roke slovenskim domobrancem, ter jih skrival v svojem bolniškem oddelku. Ni se branil nuditi zdravniške pomoči tudi zdravljenja potrebnim komunistom.³

Zaradi svojega verskega in svobodoljubnega slovenskega narodnega prepričanja je dr. Meršol odločno odklanjal komunizem in njegove organizacije (partizanstvo in OF). Zaradi predvidene nevarnosti zmagovite komunistične revolucije na Slovenskem se je skupaj s svojo družino in tisoči Slovencev umaknil na Koroško.

Dr. Valentin Meršol se je rodil 23. februarja 1894 v Radovljici kot sin železničarja. Bil je med prvimi učenci Škofovih zavodov v Št. Vidu pri Ljubljani in končal gimnazijo kot najboljši dijak prve promocije, ki je prvič v zgodovini polagala zrelostni izpit v slovenskem jeziku. Po maturi je pričel študirati medicino v Gradcu, pa je moral študij prekiniti, ker je bil (med prvo svetovno vojno) poslan na rusko fronto. V Rusiji je preživel pet let, najprej kot vojni ujetnik, nato kot prostovoljec jugoslovanske legije. Legija je bila nastavljena v Murmansku, kjer se je pridružila tedanjim zaveznikom. Tam je Meršol osemnajst mesecev služil pod angleškim poveljstvom. V Murmansku je tudi doživel rusko boljševiško revolucijo.²

V začetku maja 1945 so se na polju pri Vetrinju zbrali slovenski domobranci, ki so se organizirano predali angleški vojski, ki je zasedla in imela oblast v tistem delu Avstrije. Pridružili so se jim tudi civilni begunci, ki so postavili svoj civilni tabor poleg tabora, kjer so bili domobranci. Zaradi svojega ugleda in znanja jezikov je dr. Valentin Meršol postal vodja slovenskega civilnega begunskega taborišča in tako posrednik med angleškim vojaškim poveljstvom in slovenskimi begunci. Slovenski narodni odbor kot tudi komanda domobrancev sta vložili na angleški vojaški komandi v tistih dneh več spomenic o domobrancih s prošnjo za sprejem pod angleško zaščito, vendar niso dobili odgovorov. Angleška vojska na Koroškem je namreč dobila povelje od svojih nadrejenih, da vse Jugoslovane vrnejo v roke Titovim silam, a naj se jim ne pove, kam jih pošiljajo. Tako je v enem tednu angleška armada iz celovškega območja poslala nazaj v Jugoslavijo 26.339 Jugoslovancev v uniformah (12.196 Hrvatov, 8.263 Slovencev, 5.480 Srbov in 400 Črnogorcev) — to so uradni podatki angleškega 5. korpusa 8. armade. Ti podatki ne vključujejo pliberških žrtev in drugih žrtev Hrvatov — žrtve Križnog puta — ki se ocenjujejo na 200.000 pripadnikov hrvaške vojske

Ko se je vrnil v novoustanovljeno državo Jugoslavijo, je nadaljeval študije medicine v Zagrebu. Dokončal pa je študij v Pragi, kjer je doktoriral. Specializiral se je za zdravljenje nalezljivih bolezni. Kot prvi Jugoslovan, Slovenec, je dobil Rockefellerjevo štipendijo za podiplomski študij na ameriški univerzi John Hopkins v Baltimoru. Med drugo svetovno vojno je bil osebni zdravnik jugoslovanskega kralja Aleksandra, bil primarij bakteriološkega oddelka splošne bolnice v Ljubljani ter predsednik Slovenskega zdravniškega društva. Tekoče je govoril sedem jezikov, med njimi perfektno angleško, kar je bilo v tistih časih med Slovenci redkost.

NDH in 500.000 hrvaških civilnih beguncev.⁴ Skoraj vsi so bili nečloveško mučeni in pobiti.

Kaj pomeni za slovenski narod izguba ene cele generacije njegovih najboljših sinov, takole ocenjuje psihiater dr. Aldo Juvan: „***S povojnimi poboji je bila narodu prizadeta huda in v genetskem smislu nepopravljiva izguba. Narod ima svojo biološko kvaliteto in biološko bogastvo v svojih sinovih in hčerah. In če je toliko izjemnih ljudi izgubljenih za nadaljnjo narodovo prokreacijo, smo Slovenci definitivno izgubili del pomembnega človeškega bogastva slovenskega naroda***“.⁵

Ko se je zvedelo, kam so Angleži odpeljali slovenske domobrance in da mislijo izročiti komunističnim partizanom tudi civilne begunce, je dr. Valentin Meršol odločno nastopil pred angleškega majorja Barreja in v odlični angleščini dejal: „***Angleži torej vendarle pošiljajo slovenske begunce v Jugoslavijo, v roke komunistom, ki jih po sedaj prejetih poročilih ubijajo. Vaša odredba mi dokazuje, da so bili domobranci vrnjeni v Jugoslavijo kljub vsem zanikanjem in trditvam, da so odpotovali v Italijo. Nisem mogel in ne morem verjeti, da bi bili Angleži, ki so jih Slovenci tako cenili in hrepeneli priti pod njihovo zaščito ter jim med sedanjo vojno reševali pilote, Angleži, ki sem jih v prvi svetovni vojni reševal in jim pomagal, zmožni, da svoje prijatelje, ki so nedolžni in katerim so obljubili zaščito in pomoč, pošiljajo v smrt. Prosim vas, gospod major Barre, da podvzamete vse korake, da se to v bodoče prepreči***“.

Major Barre, ki je v tem času spoznal slovenske begunce, dr. Meršola in druge, ki so vzorno organizirali življenje beguncev v taborišču, je bil vidno pretresen. V spremstvu dr. Meršola se je nato odpeljal na sedež vojaške uprave v Celovcu in po dolgem pogovoru z majorjem Johnsonom, vodjem vojaške uprave MG, dosegel, da nihče več ni bil poslan v Jugoslavijo proti svoji volji. Še isti večer se je majorju Barreju za to uslugo zahvalil ves taboriščni odbor. Barre je bil ob tej zahvali tako ganjen, da so se mu zasolzile oči.

Nekaj dni zatem je taborišče v Vetrinju obiskal feldmaršal Alexander, poveljnik Mediteranskega področja. Dr. Meršolu je uspelo, da je s pomočjo majorja Barreja spregovoril tudi z Alexandrom. Predstavil se je takole: „***Jaz sem dr. Meršol in sem v prvi svetovni vojni osemnajst mesecev služil pod angleškim poveljstvom — prosim vas, verjemite mi, te civiliste pošiljate v smrt...***“.

Major Johnson je po navodilih feldmaršala Alexandra nato izdal **pismen ukaz** (zagotovilo, ki sta ga dobila Barre in Meršol je bilo samo ustno): „***Noben Jugoslovan ne bo vrnjen v Jugoslavijo proti svoji volji...***“

Med angleškimi vojaki so bili nekateri, ki so se kasneje spominjali bivanja v Vetrinju z grenkobo, tako, kot se je spominjal Grenadir Gards Captain Nigel Nicolson: „***To so bili trije tedni sramote.. ena najbolj nečastnih***

operacij, ki je bila ukazana britanskim vojakom, da jo izpeljejo.“

Nato je bil dr. Meršol štiri leta zdravnik — pravi usmiljeni samaritan — v slovenskih begunskih taboriščih na Koroškem. Leta 1949 je s svojo družino emigriral v ZDA, živel in delal je v Clevelandu, kjer je 15.2.1981 tudi umrl. Živel je skromno. V nekem pismu je Janez Avsenik, tudi begunec v ZDA, o njem zapisal: „*Sem in tja še zdravi, ima pa čudno prakso, da včasih bolnika pusti čakati, sam pa gre v klet, kjer ima kapelo, molit... Ne trpi nobenega denarja, vse razda v dobre namene in tako mu vsa naša skupnost ne more prav pomagati... Niti hrane včasih nima in če mu dobre ženske hočejo v tem oziru postreči, se zgodi, da kakor je katera prinesla, mora tudi nedotaknjeno odnesti. Je gotovo neke vrste asket, morda naravnost svetnik.*“⁴

Te in podobne ugotovitve po več kot 55 letih omenjenih dogodkov so bile izrečene na spominskem večeru v Radovljici 23. novembra lanskega leta. Med poslušalci je bilo precej ljudi, ki so bili povezani z dr. Meršolom; nekaj njegovih sorodnikov, nekateri pa so se ga spominjali iz taborišča v Vetrinju maja 1945. „*Gorjá ni mogoče opisati, prav tako ne dolge vrste ljudi, ki se je vila proti bližnji cerkvi v solzah in molitvi*“, je povedal Jože Pogačnik, begunec iz Anglije, ki je preživel vse trpljenje v Vetrinjah. S pesmijo se je dr. Meršolu zahvalil basbaritonist Marko Fink, Slovenci v Argentini pa z brzojavko, ki so jo poslali prirediteljem. „*Naše skupnosti verjetno ne bi bilo, in mnogih od nas tudi ne, če ne bi dr. Meršol s svojim junaškim, odločnim in prepričljivim posegom v tistem usodnem letu 1945 od feldmaršala Alexandra dosegel, da je izdal ukaz, po katerem so prenehali vračati slovenske begunce v roke komunističnim krvnikom. Zato se v zastopstvu Medorganizacijskega sveta slovenskih društev v Argentini in v imenu vse demokratične slovenske skupnosti pridružujemo vašemu poklonu z našimi izrazi priznanja in hvaležnosti*“, je zapisal predsednik društva Zedinjena Slovenija, Tone Mizerit.

¹ Petra Resman: Reševal je življenje — Družina, 9.12.2001.

² Poznanje, sledeča ocena in predvidevanje posledic komunistične revolucije je Meršola doletelo v Rusiji, v Murmansk, **na licu mesta**; Kocbeka, Trstenjaka, Janžekoviča, Tomincapav **Parizu**, pod vplivom marksističnih ideologov. To je usodno zaznamovalo polpreteklo zgodovino Slovencev; dejstvo, ki še ni bilo dovolj upoštevano in ovrednoteno s strani slovenskih katoliških zgodovinarjev (opomba J.V.)

³ Rudolf Smersu: Umrl je dr. Valentin Meršol — *Duhovno življenje* 1981, str. 294-295.

Primerne je ob tem opozoriti na delovanje zdravnikov, pripadnikov OF in NOB, ki so „pomagali umreti“ Antonu Korošču, Ernestu Tomcu... (opomba J.V.)

⁴ Petra Resman: Reševal je življenje — Družina, 9.12.2001.

V nedeljo, 12. maja, ROMAMO SLOVENC k Materi Božji V LUJAN!

BITI V ČASU IN GA PRESE- GATI

Nadškof
dr. Franc RODE

Ko sem bil pred leti povabljen na Papeško diplomatsko akademijo, sem med kosilom vprašal nadškofa Rigalija, ki jo je tedaj vodil, kakšno je geslo te znamenite ustanove, ki vzgaja bodoče diplomate Svetega sedeža. Ne da bi počakal na odgovor, sem izrazil hudomušno domnevo, da je to verjetno „prudentes sicut serpentes,“ previdni kot kače. „Poglejte, kaj piše na krožniku,“ mi je odvrnil, „to je naše geslo.“ Bral sem: „Non sicut parvuli fluctuantes in omni vento doctrinae.“ „Ne kot otroci, ki jih premetava vsak veter nauka“ (Ef 4,14).

Te besede apostola Pavla naj oblikujejo naše stališče do časa, v katerem živimo, in do sodobnih miselnih tokov. Ne bodimo kot nezreli mladostniki, ki nekritično sprejemajo vsak nauk, ki ga veter prinese in je plod „človeške zvižčnosti in pretkanosti“. Pač pa živimo „iz resnice in ljubezni“ (EF 4,15).

Tako je stališče Cerkve. Pogosto slišimo, da Cerkev zamuja, da ne gre v korak s časom. Cerkev nič ne zamuja, ampak ohranja svojo suverenost in svobodo pred časom. Ne obrača se po vetru. Pred vsemi miselnimi tokovi in ideologijami ostaja zvesta večnemu evangeliju, v zavesti, da nosi sporočilo, ki je primerno za vsak čas. Romano Guardini pravi: „Božja beseda nagovarja vsakega človeka. Čeprav je bila zapisana v določenem obdobju, v resnici prihaja iz večnosti in je torej vedno sodobna.“

Da, Božja beseda je vedno sodobna, ker je večna. Samo tisti, ki presega svoj čas in ne poklekne kot suženj pred njegovimi maliki, ima temu času kaj povedati.

To je eno. Drugo je: razumeti svoj čas. Če je kritična razdalja do svojega časa stvar miselne svobode, je razumevanje časa stvar srca, ki vidi v globine. Povsem jalovo je obsojati sodobni svet in vzdihovati za lepimi starimi časi. To ponavadi delajo nemočni in zagrenjeni, ki niso sposobni odgovarjati na izzive življenja in sveta, v katerem živijo.

Beseda sobratom, Sporočila slovenskih škofij 8, 1999

⁵ Darinka Sedej: Trije tedni zavezniške sramote - Gorenjski glas, 27.11.2001, str. 3.

Ta del in tisti, ki se je umaknil pred poboji v tujino, je bil nato nadomeščen s pritokom pripadnikov južnobalkanskih narodnosti. S tem se je izpolnila želja krščanskega socialista Edvarda Kocbeka, da se spremeni slovenski narodni značaj, mimogrede pa še njegova biološka kvaliteta. Vsiljuje se vprašanje: v kolikem odstotku se more imeti sedanje državljane Republike Slovenije za pripadnike zgodovinskega slovenskega naroda? (opomba J.V.)

„Bodimo možati in široki!“

Stemi močnimi besedami je ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode nagovoril slovenske katoliške časnikarje, predstavnike tiska, založnike in vse, ki delajo pri javnih občilih, na tradicionalnem srečanju nasedežu ljubljanske škofije, 24. januarja tega leta. V lepem številu so na škofovo povabilo prišli iz vse Slovenije ter avstrijskega in italijanskega zamejstva. Vsakoletni shod ob praznovanju zavetnika sv. Frančiška Saleškega je odlična priložnost, da se slovenski katoliški časnikarji od blizu in daleč srečajo, spoznajo, si izmenjajo izkušnje, pletejo mreže sodelovanja ter prisluhnejo vedno aktualnim in tehtnim smernicam dr. Rodeta.

Pri uvodni maši se je nadškof najprej zahvalil vsem, ki z veliko ljubeznijo in zavzetostjo delajo, da bi krščansko sporočilo prišlo do širših množic in bi tako oblikovalo njihovo mišljenje. Nadškof je prisotnim postavil dve ključni vprašanji glede kakovosti katoliške prisotnosti v slovenskem medijskem prostoru in glede tega, zakaj se slovenski revialni tisk raje umika iz žive slovenske konkretnosti v manj obvezen krščanski univerzalizem. Nadškof je poudaril, da imajo vsi verniki dolžnost oblikovati zgodovino, posegati v prostor in zavračati verski intimizem. Ob tem pa je prišel tudi do naslednje neugodne ugotovitve: „Narod je utrujen od preteklih tragedij, to je narod šibkih živcev, nima strasti do svobode, hoče mir, v njem je dosti naivnosti, tudi med kristjani.“

Vprašanje navzočnosti slovenskih vernikov v živi slovenski konkretnosti je torej pod vprašajem. Dr. Rode se je tudi vprašal, ali je krščanstvo zadostno zaznavno v medijih, kajti veliko je zatekanja v 'sentimentalno pobožnost', ki pa ne priteguje. Zato je prisotne pozval: „Nikoli ne dajajte vtisa v medijih, da je krščanstvo malenkostno in ozko. Bodite možati, široki, vzvišeni! To je katolicizem,

to je sporočilo, ki ga morate posredovati!“

Letošnje srečanje je bilo na poseben način zaznamovano s praznovanjem 50-letnice osrednjega slovenskega katoliškega tednika *Družina*. Odgovorni urednik msgr. Franci Petrič je imel nagovor z naslovom: *Družina, zanesljivo ogledalo časa in podoba družbe*. *Družina* je začela izhajati maja 1952 kot mesečnik, leta 1966 kot štirinajstdnevnik, leta 1973 pa kot tednik; je izvirni dokument življenja slovenskega kristjana, je dejal msgr. Petrič, saj „je morala z njim skozi številne viharje.“ In teh ni bilo malo v 50 letih.

Glavna skrb in naloga verskega tiska v prihodnje ostaja evangelizacija. Posebno skrb je treba posvečati povezovanju celotnega občestva verujočih doma, v zamejstvu in po svetu.

V bogati razpravi, ki je sledila, so se oglasili novinarji iz slovenskega zamejstva. Jurij Paljk, urednik tednika *Novi glas* iz Gorice se je zahvalil urednikom *Družine*, ki dajejo možnosti slovenski narodni skupnosti v Italiji, da je prisotna na straneh osrednjega katoliškega tednika. Opozoril je tudi: „Brez podpore matice in slovenske Cerkve ne bomo preživeli.“¹ Podobno je izjavil Marij Maver, urednik tržaškega mesečnika *Mladika*: želel bi si, da bi se vsaj slovenska Cerkev zanimala za naše zamejstvo, če nas že matična država zanemarja.²

Na koncu srečanja je nadškof Rode povzel te druge posege z opogumljajočim pozivom k optimizmu. Vsi smo poklicani, da damo vse svoje sile za Cerkev, je rekel v prepričanju, da bodo stvari v prihodnje šle bolje. „Cerkev ni nikoli popolna zmagovalka, a niti popolna porazenka.“

Po poročilu Danijela Devetaka v *Novem glasu*, 31-01-2002.

Živo prijateljstvo

Franci KONCILIJA

Šele z osamosvojitvijo in uvedbo parlamentarne demokracije so v Sloveniji lahko zaživel slovenski katoliški skavtje

Več kot 2500 mladih fantov in deklet, ki jih družijo ljubezen do glasbe, kulture in domovine, predstavlja neprecenljiv narodni potencial prihodnjih generacij.

Prvo vseslovensko srečanje so imeli leta 1993 v Kamniku, drugo je bilo leta 1995 v Litiji in tretje, najlepše doslej, pa je bilo lani avgusta v Marofu v Novem mestu, kjer se je štiri dni družilo okoli 700 skavtov in skavtinj.

Štiridnevno druženje

Priprave na to množično srečanje mladih so potekale več let. Že leta 1999 so sprejeli načrt delovanja do leta 2002. Njihova glavna usmeritev v tem obdobju je bila krepitev narodne zavesti in skrb za razvoj odgovornega državljanstva. Kot odličen način delovanja slovenskih katoliških skavtov so se pokazali tako imenovani projekti skupin na ravni lokalnih skupnosti, ki so bili nadvse uspešni. Celotno dogajanje so odločno in zelo uspešno dopolnili najrazličnejši športni turnirji in kulturne delavnice. Projekt, ki je trajal vse leto, so poimenovali z „Briga me!“

¹ V koliko večji meri bi tudi Slovenci v Argentini mogli reči isto, verjetno v večji zavesti ogroženosti, posebno sedaj, ko preživljamo izredno, še nikoli tako občuteno gospodarsko krizo.

² Tudi mi si želimo, da bi se slovenska Cerkev bolj zanimala za nas, medtem ko prihajajo med nas potomci slovenskih teroristov-boljševikov, da si ogledajo na licu mesta, kako „sramota počasi umira“, ne da bi bilo njim potrebno kaj sodelovati pri tem.

obsegal pa je kar 54 podprojektov na najrazličnejših ravneh, kot so: smotno preživljanje prostega časa“ o za-svojenosti mladih, pomoč ostarelim in socialno ogroženim družinam, o problemih evtanazije in drugo... Njihov zgleđno urejen tabor sta obiskala tudi novomeški župan Anton Starc in varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek.

Poslanstvo skavtov

V nedeljo, 12. avgusta, so tabor slovesno sklenili z mašo, ki jo je vodil ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. France Rode. Z njemu lastno kleno in živo besedo je nadškof v pridigi dotikajoče nagovarjal slovenske katoliške skavte in jih povabil k povezanosti med seboj in v Jezusu Kristusu, da bi se vsi čutili kot eno in bi znali tako nastopati tudi v javnem življenju. Vzbujal jim je zavest o njihovem poslanstvu, ki se mora utrditi in poglobiti, da bodo lahko vstopali v življenje prenovljeni in z globokim prepričanjem, da Bog in Slovenija nekaj pričakujeta od njih.

V nadaljevanju je nadškof poudaril krepitev narodne identitete in razvoj odgovornega državljanstva. V zavest jim je klical védenje, da jih Bog neizmerno spoštuje in ljubi, spoštuje njihovo dostojanstvo, svobodo in odločitve. Njegova želja je, da slovenski skavtje rastejo, da iz njih nekaj nastane in da predvsem izpolnjujejo svoje poslanstvo. Zato naj nihče nikomur nič ne zavida. „Sprejemajte se z veseljem in z ljubeznijo. Sprejmite svoje družine in svoj narod, sprejmite svojo osebno zgodovino in zgodovino svojega naroda, zakaj biti Slovenec je zanimivo in zahtevno, ker mora vsak presegati sebe in iti do skrajnih meja svojih zmogljivosti. Za Slovence je preprosto nedopustno, da životarijo v brezbržnosti, da se utapljaajo v dolgčas in nezavedanje samega sebe. Živite torej močno, drzno, bogato, radostno in svobodno! To je slovensko bivanje!“

Nadškofove sanje

Na koncu je nadškof Rode prosil vse navzoče, da so mu dovolili sanjati, ko je rekel: „Danes vas je, drage skavtinje in skavti, štiri tisoč. V prihodnosti vas vidim petnajst,

dvajset tisoč. To bo zdrava mladina, pripravljena delati odgovorno, mladina, ki bo narodno zavedna, samozavestna, pokončna in polna življenja. Ta mladina, suverena in svobodna, bo sposobna oblikovati bolj žlahtno, bolj pravično, bolj bratsko, bolj veselo Slovenijo, Slovenijo, kjer bo več upanja. Prihodnost Slovenije je v vaših rokah!“

Demokracija, 23. avgusta 2001

KRATKE NOVICE

VATIKAN — Predstavniki kongregacije za verski nauk, papeškega sveta za laike in katoliške karizmatične preнове so poudarili, da dar ozdravljanja ni „zasebna lastnina“ kakega posameznika ali gibanja, ampak je dan vsej Cerkvi, zato je zaradi naraščajočega števila javnih bogoslužij ozdravljenja potrebna večja previdnost. Treba je upoštevati liturgična navodila in se izogibati spodbujanju čustev. (*Ave Maria*)

Moderno sonetno pismo v Večno deželo (dr. Valentinu Meršolu +15.2.1981 ZDA)

Vladimir KOS

V Radovljici spet vrtnice cvetijo,
Akacija v pomladnem soncu tli.
Ljudje se več zapeti ne bojijo
Eksila, éksodusa elegij.

Nekoč v Vetrinju. Bog Vam dal je milost,
Trpeče ljudstvo réšili ste zank,
Izdelanih kot KP-navodilo.
Nekoč, gospod zdravnik, bilí ste bran!

Magnifikat je spev nas preživelih.
Edikt o Vaši sreči čakamo...
Radujemo se vaših dobrih del.

Še Bog izbira, kar se zdi ubogo,
Obda, kot Vas gospod zdravnik, z močjo.
Ljubezen je; zato visi v razpelih.

Mi preživeli prósimo Gospoda,
Da proslaví po Vas slovenski rod.

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE

ZA MAJ

**Kristjani — verodostojni
pričevalci
evangeljskega upanja**

Splošni: Da bi kristjani dosledno živeli svojo vero in tako bili verodostojni pričevalci evangeljskega upanja.

Misijonski: Da bi s pomočjo Marije, presvete device in matere, v vseh deželah in kulturah sveta ščitili in podpirali poklicanost žena v družbi in družini.

Slovenski: Da bi vse dekanije uvedle „šolo za zakon“ in tako pripravljale mlade kristjane za življenje v družini po božji zamisli.

Opomba: Prve črke od zgoraj navzdol dajo „Valentin Meršol, M.D.“ (M.D. je mednarodna kratica za doktorja - zdravnika)

Človek, stvarstvo, Bog

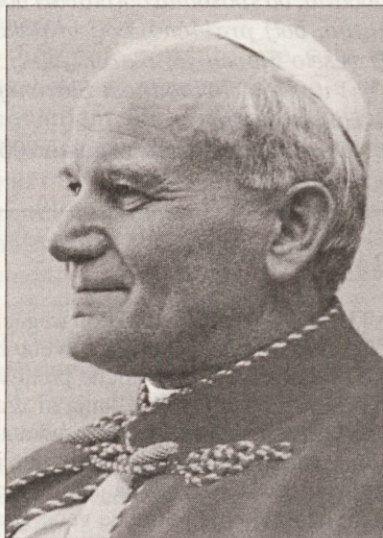
JANEZ PAVEL II.

Izbrana tema iz romana Bratje Karamazovi pisatelja Dostojevskega, ko stavec Zosim pravi: „Resnično, vse je lepo in čudovito, kajti vse je resnica“, daje sama misliti, kako je vera sposobna razsvetliti človekove zadeve in pokazati na meje in pomanjkljivosti nekaterih vidikov današnje kulture, obenem pa tudi nakazati rešitve zanje. Naša doba je namreč globoka zaznamovana z nihilističnimi kulturnimi tokovi, ki so našli najbolj dramatično in zavestno obdelavo v nekaterih filozofskih šolah 18. stoletja, korenine pa imajo že v nekaterih zgodnejših miselnih gibanjih.

Krščanski srednji vek je v svoji zlati dobi razmišljal o razodetju in pri tem uporabljal dosežke grške filozofije. Svojo vizijo resničnosti je izrazil s tako imenovanimi presežnimi kategorijami, kar pomeni, da je vsako bitje, kolikor je deležno biti, resnično, dobro in lepo. Temeljna postavka srednjeveške misli je bila, da se človek v dejanju spoznanja odpre stvarni resničnosti, ki se mu postavlja nasproti kot zaključek njegovega čudenja in zato poleg njegove ustvarjalnosti tudi spoštovanja. Tako so bile načrtane temeljne poteze, ne samo pojmovanja resničnosti, ampak tudi samega načina srečevanja človeka s svetom.

Sodobna misel je načelo resničnosti nadomestila z iskanjem gotovosti prek tako imenovanega „metodičnega dvoma“. Posledica tega je bila, da je človek postopoma izgubil smisel za čudenje in spoštovanje resničnosti, ki je bila zunaj njega in s tem neodvisna. Začel se je postavljati v središče kozmosa-vesolja z naraščajočo željo po prevladovanju. Domišljal si je, da bo dal novo trdnost resničnosti s pomočjo razuma ter da bo on zaznamoval meje tega, kar je lahko in česar ne bi smelo biti, s pomočjo vedno predrznejših meril avtonomije. S svojega teoretičnega in praktičnega obzorja je potiskal vedno dlje navzočnost Boga Stvarnika.

Pojavili so se celo taki, ki so v tekmovalstvu nad svetom videli v Bogu antagonist in sovražnika. Propad dojemanja resničnosti kot razumne in lepe, v kateri odseva večna modrost Stvarnika, je povzročil razširjen občutek izgubljenosti, ki ga je človek skušal izpolniti z zatekan-

jem v znanstveno ideologijo. Ta je skušala dati znanosti vlogo alternative Boga, vendar je njen protislovni izid pripeljal do naslednje posledice: človek je izbrisal Boga kot vir stvarstva in svoje lastne razumnosti, s čimer pa ni znal več dojeti globoke logike znotraj stvarstva samega, ki se mu je zato uprlo. Tragične izkušnje izrabljenega stvarstva, ki mu je

človek hotel zagospodovati, so: mora atomskega uničenja, radikalno vprašanje prihodnosti človeka, ki ga ogrožajo genetski poskusi, razpadanje ekološkega sistema.

Kljub vsemu pa nihilizem ni samo težava našega časa, ampak je vedno pomenil določeno skušnjava, kolikor se rojeva iz tveganosti človekove svobode. Ali ni njegov izraz že Adamov in Evin greh? Človek se upira Bogu in kot posledico doživlja krušenje resničnosti pod svojimi rokami. Zato je nenehno v skušnjavi, da bi imel resničnost za nekaj, kar se sprevača v nič, dar ni obstojno in nima v sebi trdnosti. Človeku, ki tako izgublja zaupanje, je treba pokazati pot novega upanja. Za krščansko zavest je namreč bistvenega pomena potrjevati resničnost kot nekaj pozitivnega, kar pomeni predvsem priznati resnico njene ustvarjalnosti. „Bog je videl vse, kar je naredil, in glej, bilo je zelo dobro“ (1 Mz 1,31). Pomeni pa tudi priznati učinkovitost Kristusovega odrešenja. Kristus je v človeku znova vzpostavil prvotno podobo in mu omogočil znova najti pot k polnemu občestvu z Bogom, ki je najvišje uresničenje hrepenenj vsega stvarstva.

Ko pride majnik

Mati Elizabeta KREMŽAR

*Ko pride majnik čez ravni,
ves lep in svež, s preblazenim obličjem,
ko slavec hvalnice zagostoli,
ko zali log ponaša se s cvetličjem,
ko zemljo krije majniško zelenje,
mi vstaja v duši vroče hrepenenje.*

*O nji, ki ljubim jo na moč,
ob cvetu cvet se tiho pogovarja,
slavi jo dan, slavi srebrna noč,
zarana že ji poje rujna zarja.
Vse, vse pozna njo Lepo, njo Veliko,
jaz, njen otrok, pa zrem le njeno sliko...*

*Oh, slika le! Kdaj se odpre nebo?
Kdaj prvič jo zagledam v hiši večni?
Kdaj z njenim sreča moje se oko?
Kdaj Mater bo objel otrok presrečni?
Kdaj tisti zlati majnik mi prisije,
ko bom na srcu Matere Marije?*

Bo Evropa ohranila svojo krščansko dediščino?

Papež Janez Pavel II. ni prav nič optimističen, kar zadeva duhovno-moralno prihodnost združene Evrope. Pri sprejemu za politike iz različnih dežel, ki so se udeležili 3. Mednarodnega foruma združenja „Fondazione Alcide De Gasperi“ v rimskem parlamentu, je papež dejal, da je njegova največja skrb glede Evrope, da bi kontinent ohranil svojo krščansko dediščino in jo napravil rodovitno. Četudi je Evropa danes v glavnem sekularizirana, še vedno temelji na krščanskih koreninah. Žal je sekularizacija po 18. stoletju vodila do „agnostičnega in ateističnega laicizma,“ ki hoče Boga in naravno pravo izriniti iz vseh družbenih področij in religijo razglasiti za čisto zasebno stvar. Hkrati je Janez Pavel II. zahteval okrepljena prizadevanja za vzhodno razširitev Evropske unije, tudi če gospodarske razmere v nekdanjih državah Vzhodnega bloka še ne ustrezajo zahodnim standardom.

Papež je ponovil svoje obžalovanje nad dejstvom, da je bila iz besedila listine EU vzeta povezava z verskimi koreninami Evrope. Po papeževem mnenju je to „protizgodovinsko dejanje,“ ki žali očete nove Evrope kakor A. De Gasperija. Evropa je v nevarnosti, da zabrede v ideološki relativizem in moralni nihilizem, je dejal papež.

Janez Pavel II. je spomnil na to, da so tudi velike ideje človeškega dostojanstva, svobode vesti in univerzalne določitve dobrin sadovi krščanskega oznanila. Papež je dobesečno dejal: „Dejansko so se velike vrednote po zaslugi krščanskega oznanila usidrale v vseh: nedotakljivost človeške osebe, svoboda vesti, dostojanstvo dela in delavca, pravica slehernega do življenja v dostojanstvu in varnosti in zato do udeležbe pri dobrinah zemlje, ki jih je Bog namenil v blagor vseh ljudi.“ Papež je izrecno poudaril, da so k uveljavitvi teh dobrin pripomogle tudi druge družbene sile.

V okviru 3. Mednarodnega foruma združenja „Fondazione Alcide De Gasperi“ so vodilni krščanskodemokratski politiki iz različnih evropskih dežel razpravljali z zastopniki Vatikana o ev-

ropskopoličnih stališčih papeža Janeza Pavla II. Več udeležencev je izrazilo soglasje s papeževo zahtevo, da se v bodoči evropski ustavi upošteva vloga religije.

Kot gostitelj je poudaril krščansko-demokratski predsednik italijanskega parlamenta Pierferdinando Casini, da mora biti EU zmožna, da se prenovi, hkrati pa mora ostati zvesta svojim krščanskim koreninam. Ta zahteva ni v nasprotju s svetovnonazorsko nevtralnostjo države. „Projekt Evropa“ da ni nastal slučajno, je spomnil Casini; izoblikovan je bil s krščanskimi vrednotami, ki imajo v Evropi domovinsko pravičo. Samo če bo Evropa ostala zvesta tej poklicanosti, bo lahko igrala ključno vlogo pri varstvu človekovih pravic, pri obrambi miru, svobode in demokracije.

Nedelja, 10.3.2002

KAJ NAJ SI MISLIM O TRPLJENJU?

Ne moremo ga odpraviti, a mu lahko damo smisel

Navadno se skuša človek, ki trpi, tolažiti z mislijo: veliko ljudi trpi bolj kakor jaz. Ali je zaradi tega trpljenje manjše? Če pa gledamo na tiste, ki se jim dobro godi, ali je naše trpljenje večje? V vsakem primeru trpljenje boli. Trpljenje je lahko fizično, a je večkrat združeno z duševnim. Telesne bolečine so lahko kratkotrajne ali zelo dolge. Ljudje skušajo pomagati človeku, ki trpi, ga pomilujejo, a trpljenja ne odpravijo. Pomislimo na bolnika, ki je privezan na posteljo: čuti in razume, da je vsem v breme, da povzroča samo stroške v družini, da zaradi njega drugi ne poznajo počitnic. Ko se pa mora človek podvreči težki operaciji, kdo mu bo vlil potrebno upanje na ozdravitev? In če po operaciji postane invalid? Kako se počuti tisti, ki je sam kriv svo-

jega žalostnega stanja? Nesreča ne spi, pravi pregovor: ta pride, ko se je najmanj nadejaš. Smrt v družini prinese veliko žalost. Nič ne pomaga, da se tolažiš s tem, da življenje teče naprej. Niti, da je pogreb slovesen (govor, rože, petje). Pomislimo na žalost staršev, ki so razočarani zaradi otrok! Tudi sama starost je bolezen: prinaša betežnost ali celo neokretnost. Večkrat mora ugotoviti, da ni hvaležnost od tega sveta. Zato ostareli človek ostane sam in žlahta komaj čaka, da umre, da si med sabo razdelijo, kar je stari človek zanje zbiral celo življenje.

Telesno trpljenje se da navadno olajšati, a tudi današnja doba ne pozna zdravila za duševno trpljenje. Zato si nekateri jemljejo življenje, če so zapustili Boga. Kdor veruje v Kristusa, ve, da nas trpljenje usmerja h Kristusu. Vse diktature so se posluževale mučenja in umorov, da so nasprotnike prisilile k molku. Kristjan se drži Kristusa, ki je trpel po nedolžnem in nas odrešil s svojo smrtjo na križu. Trpljenja ne bomo odpravili, a ga lahko zmanjšamo, če mu damo pravi smisel (zveličanje sveta). Brezbožcem ni važno, koliko žrtev je potrebnih, da se prikopljejo do oblasti. Sovražnike je treba uničiti... Ljudem obljublajo kruh v zameno za svobodo: v imenu pravičnosti se poslužujejo skrajne nepravčnosti (koncentracijska taborišča, množični umori). Kristjan rajši preliva svojo kri za druge. Kar naredi za druge, stori Kristusu. Pripravljen je storiti vse, da bo olajšal bedo na svetu tudi za ceno veliko osebnih žrtev.

Tudi pri kristjanu bodo potrkale bolezen, nesreča ali smrt, a on ve, da je trpljenje začasno, plačilo pa večno.

Rudi BOGATEC

KRATKE NOVICE

CERKNO — Ob občinskem prazniku so se spomnili 70-letnice smrti svojega rojaka goriškega nadškofa Frančiška Borgia Sedeja in mu odkrili doprni kip, ki ga je blagoslovil koprski škof Metod Piriš. Nadškofa Sedeja so fašisti zaradi obrambe slovenskega jezika prisilili, da se je odpovedal škofiji. (*Ave Maria*)

LJUBLJANA — Danes je v Sloveniji aktivnih 1900 Jehovcev (Jehovih prič), zbranih v 29 Jehovskih občinah. (*Mladika*)

BLAGOR USMILJENIM

Blagor usmiljenim, zakaj ti bodo usmiljenje dosegli.

Stori in se bo storilo: stori z drugimi in se bo storilo s teboj. Si v obilju in si hkrati potreben: imaš obilje časnega, a potrebuješ večno. Slišiš reveža in tudi ti si revež pred Bogom. Tebe prosijo, pa tudi ti prosiš: kar ti narediš z revežem, bo Bog naredil s teboj. Poln si in vendar si tudi prazen; napolni s svojo polnostjo tistega, ki je prazen, da se bo tvoja praznina napolnila z Božjo polnostjo.

Kar ti narediš za dobro bližnjega, bolj koristi tebi kot njemu. Ti daš revežu, ki prosi in potem gre; ti pa moraš iskati kakega pravičnega, kateremu dati, da te bo on sprejel v večna bivališča; kajti *tisti, ki sprejme pravičnega, ker je pravičen, bo prejel plačilo pravičnega.*

Dela usmiljenja so seme prihodnje žetve. *Kdor malo seje, bo tudi malo žel.* Kdor veliko seje, bo tudi veliko žel.

Kdor pa nič ne seje, tudi nič žel ne bo. Sedaj torej sej, da boč potem žel. Sej tukaj, pa boš v nebesih našel žetev, ki se ne požanje poleti; se pojé in se znova ohranja z veseljem. Kako upaš prejeti, ko si pa počasen za dajanje? Nekateri stvari imaš, druge si pa želiš. Daj od tega, kar imaš, da boš vreden prejeti, česar nimaš. Opazuj, kako postopa oderuh: hoče dati malo in prejeti veliko. Stori tudi ti tako: daj reči, ki imajo majhno vrednost in boš prejel neprecenljive zaklade. Le poglej, kako lahko povečaš svoje obresti: daj časne reči in boš prejel večne, daj zemljo in boš prejel nebo.

Bog sam, ki ti ukazuje ne posojati na obresti, te vzpodbuja, da mu posodiš na obresti. Bog ničesar ne potrebuje od tebe, imaš pa ob sebi potrebnega. Kar daš njemu, to sprejme Gospod. Revež nima sredstev, da bi ti povrnil, kar mu daš. Sicer bi ti rad povrnil, pa nima drugega kot dobro voljo moliti zate. In v molitvi se zdi, da govori Bogu: „Gospod, vzem sem na posodo, bodi ti moj porok.“ Čeprav nimaš v revežu dolžnika, ki bi ti mogel povrniti, imaš v Bogu dobrega poroka. Daj z zaupanjem in Bog ti bo povrnil.

Daj popotniku gostišče. Mar ne veš, da če ga daš popotniku, ga daš samemu Kristusu? Ali ni sam rekel: *Popotnik sem bil, in ste me sprejeli?* In ko ga vprašajo: *Gospod, kdaj smo te videli popotnika?*

Odgovori: *Kadarkoli ste storili kaj dobrega mojim bratom, ste to storili meni.* Kadar torej kristjan sprejme drugega kristjana, je en ud, ki streže drugemu udu in Bog, ki je glava, se veseli in smatra za sebi storjeno, kar se je storilo kakšnemu udu.

Daj torej jesti lačnemu Kristusu; piti, kadar je žejen; obleči ga, kadar ga vidiš brez obleke; daj mu gostišče, kadar ga vidiš popotnika; in obišči ga, kadar je bolan. Takšno mora biti tvoje obnašanje, dokler živiš v tem izgnanstvu, kjer je Kristus reven: reven v osebi svojih bratov, bogat sam v sebi. Toda tisti, ki je reven v svojih in bogat v sebi, pošilja potrebne k tebi. Pogum, nezaupni oderuh! Presodi, kaj si dal in pomisli, da bi dano na zemlji zgnilo, tudi če bi tistega ne dal. Kaj bi storil s temi rečmi, če bi jih ne dal? Kar bi se pokvarilo na zemlji, si spravil na varno v nebesa. In kar si tam naložil, boš znova našel; naložil si zasluženje in iz tega tvojega zasluženja se je naredil pravi zaklad.

Morda malo ceniš dela usmiljenja? Poslušaj, kaj pravi Jezus: *Sodba brez usmiljenja čaka tistega, ki ni imel usmiljenja.* Brez usmiljenja bo sojen tisti, ki pred sodbo ni bil usmiljen z bližnjim. *Usmiljenje pa premaga strogost sodbe.* Za tistega, ki je bil usmiljen, četudi se bo pri sodbi našlo kaj vrednega kazni, bo voda usmiljenja ugasnila ogenj greha.

Je mar Gospod krivičen, če v takih primerih pomaga, rešuje in odpušča? Gotovo da ne. Božja pravičnost ostane, kajti usmiljenje ni nasprotno pravičnosti, kakor tudi pravičnost ni nasprotna usmiljenju. Pravičnost je v tem: *z mero, katero si ti uporabljal, se bo tebi odmerilo.* Poslušaj pa tudi, v čem je usmiljenje: *Odpusti, in tudi tebi se bo odpustilo.* V svoji roki imaš merilo odpuščanja, ki ga moraš nakloniti. Pri Božji sodbi boš našel isto mero za odpuščanje, ki ga boš prejel.

Gospod, ti hočeš imeti mene, ne mojih reči. Zato pa je daritev, ki ti jo prinašam, usmiljenje s potrebnim. Zaradi usmiljenja odpušča človeku grehe. In če se ti ne izkažeš usmiljenega z grehi, kaj bo ostalo v človeku razen to, da bo kriv? Odpusti, mi govoriš, in odpustilo se ti bo. Daj in dalo se ti bo.

Tebi bom dal, ki imaš vsega v obilici. Tebi bom dal vse, kar imam, kajti končno si mi vse to dal, da bi to tebi vrnil. In za vse te malenkosti in pokvarljive zemske reči, mi boš dal večne dobrine. Toda, čemu toliko govoriti? Dobrina, ki mi jo obljubljaš, si ti sam, ki mi obljubljaš. O srečni kraj, o varna domovina! V miru bom prebival tam, brez želje, da bi jo zapustil, kajti ni mogoče najti bolj mirnega kraja. Katerikoli kraj na zemlji naj si izberem za bivanje, povsod me bosta spremljala strah in negotovost.

MATI TEREZIJA IZ KALKUTE

(3) *Prevaja Metka MIZERIT*

Jezus, Marija in mi

Dragi Kristusovi sodelavci. Mislim, da je sveta Cerkev zelo povzdignila ženo, ko je Devico Marijo proglasila za Mater Cerkve.

Bog je svet tako ljubil, da mu je dal svojega Sina. Ko se je učlovečil v Devici Mariji, je ta postala prvi oltar.

Angel ji je naznanil Kristusov prihod. Stavila je samo eno vprašanje: ni mogla razumeti, kako se bo to zgodilo. „Sveti Duh bo prišel nate in moč Najvišjega te bo obsenčila.“ Ko ji je angel to pojasnil, je ona sprejela. Njene ustnice so izgovorile tisti lepi odgovor: „Glej dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.“

Vina nimajo

Naša Gospa, najlepša med ženami, največja, najčistejša, najsvetejša, se je čutila napolnjena z milostjo. Mislim, da je Bog izbral ženo zato, da je vsemu svetu dokazal svojo ljubezen in usmiljenje. Bila je žena, ki je izkazala svojo dobroto, ko je posredovala milosti, ki jih je bila deležna.

To je poslanstvo žene. Me smo

Zato pa hočem izbrati kraj, kjer se lahko ustalim, dokler potujem po tej dolini nesreč; pravim, da si bom poiskal kraj, kamor se bom lahko preselil iz te pokrajine polne zla. Vendar moram vedeti, da se ne morem izseliti iz slabega kraja v dobrega, če nisem bil dober v kraju zla. Če hočem bivati v kraju dobrega, v katerem nihče ne trpi lakote, moram v kraju zla deliti kruh z lačnimi.

Pomagaj mi, Gospod, delati dobro v tem slabem kraju, da bom vreden priti k tebi v kraj dobrega. Šel si pred menoj, da bi mi ga pripravil, da bi jaz prišel vanj brez težav. Ti si mi ga pripravil, s teboj hočem biti združen za vso večnost.

ustvarjene zato, da smo središče in srce družine. Kakor je rekla sv. Terezija Deteta Jezusa: „Hočem biti v središču srca svete Cerkve, da ponudim ljubezen.“ Ve in jaz smo bile ustvarjene zato, da kot Marija delimo ljubezen povsod in v vsakem trenutku.

Kakor Marija, ki je iskala dvanajstletnega Jezusa, ko se je izgubil, moramo iskati naše otroke, moramo skrbeti kje so.

Marija je bila polna nežnosti in usmiljenja na svadbi v Kani Galilejski. Zasmilila sta se ji mlada novoporočenca, zato je rekla Jezusu: „Vina nimajo.“

Mislim, da je to čudovita nežnost ženskega srca: zavedati se trpljenja bližnjih in ga skušati preprečiti, kakor je to storila Marija.

Imamo me, ve in jaz Marijine oči za potrebe svojih bližnjih? Morda v lastni družini; smo zmožne, da odkrijemo potrebe staršev, moža, otrok? Naši otroci prihajajo k nam kakor je Jezus prihajal k Mariji svoji materi? Ustvarjamo dom svojim otrokom?

Marija je stala Jezusu ob strani čeprav je bil bičan, opljuvan, zasramovan. Jezus je bil njen sin in v tistem

trenutku se je pokazala nežnost Materinega srca. Znamo me stati ob strani našim domačim v njihovem trpljenju in ponižanju?

Ko je mož izgubil delo, kaj smo mu pomenile? Smo ga ljubile z isto nežno ljubeznijo? Smo razumele njegovo stisko?

Kadar se naši otroci oddaljujejo od nas, jih gremo iskat, smo jih pripravljene sprejeti z ljubeznijo v naš dom?

Sem svojim sestram kot Marija? Imajo duhovniki Marijino srce, ki je zmožno čutiti ljubezen, da lahko podelijo božje odpuščanje grešniku, ki je ponižan?

Največji božji dar

Marija božja Mati ob križu. Kako globoko vero je imela! Stala je ob križu. Njen Sin je bil onečaščen, zaničevan; vsi so ga sovražili

Priznamo za svojo družino naše trpeče brate? Začutimo, da so blizu Bogu, kadar iščejo ljubezen in razumevanje? To je smisel Marijine veličine: njena razumevajoča ljubezen.

Ve in jaz, ki smo žene, smo polne te razumevajoče ljubezni?

Videla sem veliko ubogih mater v pomanjkanju. Da, celo prosjačile so, da bi njihovi otroci imeli najnujnejše. Matere, polne ljubezni in nežnosti. Videla sem očete; na rokah so nosili svoje nebolgljene otroke.

Spominjam se matere dvanajstih otrok; zadnji je bil pohabljen. Ne morem

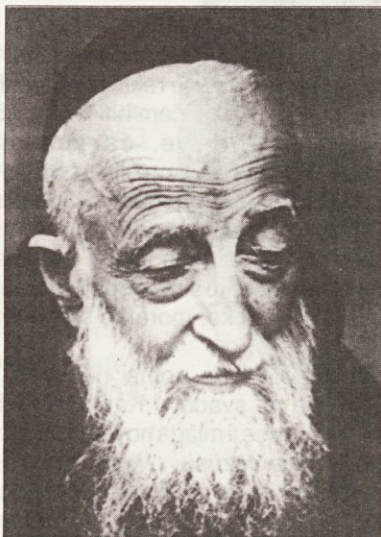
Leopold Mandić,

redovnik (1866-1942)

12. maj

Sveti Leopold je bil za vse, ki so ga poznali, samo ubog redovnik, majhen in bolehen. Njegova veličina je v žrtvovanju, v darovanju samega sebe dan za dnem, ves čas svojega duhovniškega življenja, se pravi dvainpetdeset let, v tišini, v skritosti, v skromnosti sobice-spovednice... Če bi ga hoteli označiti z eno samo besedo, potem bi ga imenovali 'spovednik'; znal je samo 'spovedovati'. In prav v tem je njegova veličina! Tako je papež Janez Pavel II. v svojem nagovoru med slovesnostjo razglasitve hrvaškega kapucina blaženega Leopolda Mandića za svetnika 16. oktobra 1983 na Trgu sv. Petra v Rimu skušal s nekaj potezami orisati lik tega izrednega spovednika, junaškega služabnika sprave grešnikov z Bogom.

Njegov god obhajamo na njegov rojstni dan. Rodil se je namreč 12. maja 1866 v Hercegovnem v črnogorskem Primorju kot dvanjasti, najmlajši otrok hrvaških zakoncev Patra Mandića in Dragice Carević. Pri krstu so mu dali ime Bogdan. Starši so mu posredovali zaklad vere. Doma je ostal do svojega šestnajstega leta. Začutil je živo željo, da postane misijonar in delavec za edinost med verujočimi. To željo je hotel uresničiti v kapucinskem redu. Jeseni

1882 je prišel v kapucinsko semenišče v Vidmu, kjer je ostal dve leti. Maja 1884 je dobil redovniško obleko in redovniško ime Leopold. Po letu noviciata je šel v Padovo študirat filozofijo, nato pa v Benetke teologijo. V duhovnika je bil posvečen 20. septembra 1890 v baziliki Marije Zdravja bolnikov v Benetkah.

Predstojnike je prosil, naj ga pošljejo za misijonarja na slovanski Vzhod, vendar zaradi njegovega rahlega zdravja in govorne napake njegove prošnje niso uslišali. Njegovo „misijonsko“ delo je

bilo spovedovanje. Kot spovednik je ostal v Benetkah sedem let, potem je bil tri leta predstojnik kapucinskega samostana v Zadru. Od tam je bil poklican za spovednika v Bassano del Grappa, nato pa se je znova približal svojemu ljubljenu Vzhodu: od 6. aprila 1905 do 9. septembra 1906 je bil namreč samostanski vikar v Kopru, njegovo glavno opravilo je bilo tudi tukaj spovedovanje. Kdor se je pri njem spovedal, ga ni mogel več pozabiti. Iz Kopra je pater Leopold odšel za spovednika v samostan Thiene pri Vicenzi, oktobra 1909 pa je prišel za spovednika v kapucinski samostan Sv. Križa v Padovi in tam je z manjšimi presledki ostal vse do svoje smrti — triintrideset let.

V izvrševanju spovedniške službe je dosegel junaško stopnjo popolnosti — svetost. Njegov Vzhod je postala majhna spovedna sobica, ki je ohranjena in se v njej spoštljivo ustavljajo romarji. Leta 1940 je pater Leopold napovedal, da bo ob bombnem napadu na Padovo porušena tudi kapucinska cerkev in del samostana. „Ta celica pa ne bo poškodovana: tukaj je Gospod Bog izkazal toliko usmiljenja dušam, zato mora ostati kot spomenik njegove dobrote.“ Patrova napoved se je uresničila 14. maja 1944. V tej sobici je spovedoval vsak dan, poleti in pozimi, po deset do dvanajst ur. Zgodaj zjutraj je maševal, potem pa odhitel v svojo spovedno sobico, pred katero je že čakala vrsta ljudi vseh stanov in starosti. Pazljivo jih je poslušal, včasih je kar

opisati njegovega fizičnega, niti duševnega videza. Ponudila sem materi, da bi otroka dali v naš dom, kjer jih je veliko v podobnem stanju. Žena je zajokala. „Za božjo voljo mati, nikar mi ne govorite o tem. Tale otrok je zame in za vso našo družino največji božji dar. Vsa naša ljubezen je osredotočena vanj. Naše življenje bi bilo prazno, če bi nam ga vzeli.“ To je zares ljubezen, polna razumevaljoče nežnosti.

Znamo me tako ljubiti? Čutimo kdaj mož, otrok, sestra, brat, mati, potrebujejo razumevanja, toplote naše roke?

Ljubezen do majhnih stvari

Naše sestre delujejo tudi v Avstraliji.

Med domačini so našle ubogega starčka. Morda še nikoli niste videli takega uboštva. Sestra pripoveduje. Šla sem ga obiskat in mu rekla: „Prosim, dovolite mi, da počistim hišo, operem perilo in posteljem vašo posteljo.“

Odgovoril mi je: „Tako je dobro, pustite.“

Ponovno sem ga ogovorila: „Boljše se boste počutili, če mi dovolite.“

Končno je privolil. Tako sem mu mogla počistiti hišo, oprati perilo. Med njegovo staro šaro sem našla prelepo svetilko, vso prašno. Samo Bog ve, koliko let je preteklo, odkar jo je zadnjič prižgal.

„Nikoli ne prižgete te svetilke, je nikoli ne uporabljate?“ sem ga vprašala.

„Ne, nihče me ne pride obiskat. Zakaj bi jo prižgal?“

„Bi jo prižgali vsak večer, če bi prišle sestre?“

„Seveda,“ je odgovoril.

Od takrat naprej so sestre prihajale vsak večer. Očistile smo svetilko in jo vsak večer prižgale.

Pretekli sta dve leti; popolnoma sem pozabila nanj, pa mi je poslal tole sporočilo.

„Povejte moji prijateljici, da luč, ki jo je prižgala v mojem življenju še vedno razsvetljuje.“

Prej sem mislila, da je bilo to majhna, nepomembna stvar. Včasih pozabimo na majhne stvari.

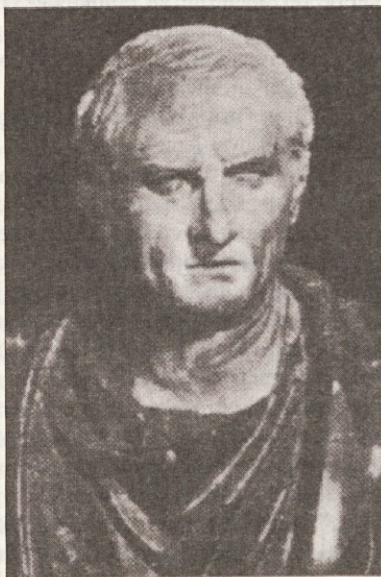
Prihodnjč dalje

Ciceron: O STAROSTI IN STRAHU PRED SMRTJO

Prevedel Božidar FINK

Rimski politik, govornik in filozof Ciceron je živel v zadnjem stoletju pred Kristusovim rojstvom. V visokih državnih službah se je zavzemal za republikansko obliko države. Blestel je z govori v sodnih procesih kot tožilec in zagovornik. Najpomembnejši pa so njegovi filozofski spisi, v katerih je povzemal nauke grških mislecev. Pisal je o družbenem življenju, zakonih, dobrem in zlem, moralnih dolžnostih, krepostih, prijateljstvu in drugem. Njegovo pisanje je zgled jasnega in lepega sloga, misli pa so polne smisla življenja in temeljijo v predkrščanski duhovnosti.

Zanimiv je del spisa o starosti, v katerem odvrta strah pred smrtjo in utemeljuje vero v neumrljivost duše.

M. TULLI CICERONIS
CATO MAIOR
DE SENECTUTE
LIBER AD T.
POMPONIU ATTICUM

Ciceron piše prijatelju Pomponiju, kako bi Kato starejši v pogovoru z mladima Scipionom in Lelijem spodbijal razloge, zakaj naj bi se bilo treba bati starosti.

„Kot vidim, so štirje razlogi, zaradi katerih velja starost za nekaj slabega: prvi je, da odvrta od javnega delovanja, drugi, da zaradi nje oslabi telo, tretji, da v njej ni več mogoče imeti užitkov, in četrti, da je takrat blizu smrti. Če hočeta, poglejmo, koliko je močan in upravičen vsak od teh razlogov... (Najprej spodbije tri prve in se loti četrtega.)

Ostaja nam še četrti razlog, ki menda tako zelo muči in vznemirja stare ljudi, da jim je namreč blizu smrt, ki seveda za starega res ne more biti daleč. O nesrečni starec, ki v tako visoki starostni dobi še misli, da je smrt nekaj hudega. Saj če umre tudi duša, je smrt nekaj nepomembnega. Če pa telesna smrt popelje dušo tja, kjer bo bivala večno, je vredna, da si je celo želimo. Tretjega pogleda si res ni mogoče zamisliti.

67. Česa naj se torej bojim, ko pa po smrti ali sploh ne bom mogel biti nesrečen ali pa bom morda lahko srečen? Kdo bi mogel biti tako nespametno uverjen, tudi če je mlad, da bo gotovo živel do večera? Saj ima mlad človek mnogo več priložnosti, da umre, kot mi stari. Mladi hitreje zbolijo, bolezen jih bolj muči in zdravljenje jim je bolj neprijetno. Zato pa le nekateri dočakajo starost. Če ne bi bilo tako, bi se živelo bolj in bolj izkušeno. Stari ljudje so bolj razumni, preudarni in modri. Saj če teh ne bi bilo, bi sploh ne bilo države. No, torej vidita, kako smrt čaka vse ljudi. Kaj je torej hudega na starosti, saj je očitno, da je smrti podvržena tudi mladina?

68. Pri svojem ljubem sinu sem videl, ti Scipion pa pri bratih, ki so se jim obetali visoki položaji, da smrt grozi enako vsem starostnim dobam. Mladostnik sicer živi v prepričanju, da bo še dolgo živel, česar pa starec zase ne more pričakovati. A to prepričanje ni pametno. Kaj je namreč bolj nespametno, kakor imeti za gotovo nekaj negotovega ali za resnično to, kar je neresnično? Starec pa nasprotno že nima več česa pričakovati. In prav v tem je na boljšem kot mladostnik, ker je že dočkal tisto, česar si oni šele žele. Prvi želi dolgo živeti, drugi je že dolgo živel.

69. Pa kaj je vendar dolgo, o dobri bogovi, v tej naši človeški naravi? Pomislimo, ali je lahko še daljša življenjska doba, kot je bila Argantonijeva, starega kralja Tartezijscev, o katerem sem bral, da je v Gadisu vladal osemdeset let, živel pa sto dvajset. V njegovem primeru ne vidim, da bi bilo dolgo nekaj, kar je naposled zapisano koncu. Ko namreč pride do konca, se izteče, kar je preminulo. Ostane pa tisto, kar si morda dosegel s pravičnim in pametnim delom. Minevajo ure, dnevi, meseci in leta ter se preteklost nikoli ne vrne, ne moremo pa vedeti, kaj bo sledilo. Vsakdo mora sprejemati, kar mu sproti prinaša življenje.

70. Igralcu ni treba igrati igre do konca, da bi se videlo, ali ugaja njegov nastop, dovolj je, če ga nagradijo vsakem dejanju. Izvedencu tudi ni treba, da za to čaka do zadnjega aplavza. Tudi kratka življenjska doba je dovolj dolga, da se more v njej živeti prav in pošteno. Če pa se življenje razpotegne, to ni vredno obžalovanja, saj tudi kmet ni žalosten, ko mine lepa pomlad ter pride poletje in jesen. Pomlad namreč pomeni mladost in naznanja prihodnje plodove, drugim letnim časom pa je namenjeno obiranje in shranjanje sadov.

71. Kot često pravim, so sadovi starosti spomini in obilje prej opravljenih dobrih dejanj. Vse, kar se dogaja skladno z naravo,

sam namesto njih povedal, kaj jih teži. Vedno je našel pravo besedo, ki je bila čisto kratka, a je zadela v živo.

Pater Leopold je bil vse življenje bolehen, vendar je kljub temu dočakal kar lepo starost — 76 let. Zadnja leta se mu je zdravje močno poslabšalo. Marca 1942 so odkrili raka na požiralniku. Vedno bolj se je bližal dan, ko bo Bog svojega zvestega služabnika poklical k sebi. To se je zgodilo 30. julija 1942. Hotel je še maševati, pa se je pred oltarjem nezavesten zgrudil. Odnegli so ga v bolniško sobo, kjer je prišel k sebi. S pojemajočim glasom je ponavljal molitev Pozdravljena, Kraljica in izdihnil.

Zdaj njegovo nestrohnjeno telo počiva v kapeli kapucinske cerkve v Padovi. Papež Pavel VI. ga je leta 1976 razglasil za blaženega, Janez Pavel II. pa leta 1983 za svetnika in zavetnika spovednikov.

Silvester ČUK

je treba imeti za dobro. Kaj je za stare ljudi bolj naravno, kot da umirajo? Če se to zgodi mlademu, pa ni v skladu z naravo in je proti njej. Ko umre mlad človek, se mi zdi, kot da bi pljusak vode zadušil ogenj, pri starih pa je tako, kot da se ogenj sam použije in ugasne brez zunanje vpliva. Kakor je sadeže težko odtrgati z drevesa, dokler so nezreli, ko so godni in dozoriijo, pa sami odpadajo, tako mladi izgubljajo življenje po sili, stari pa, ker je prišel njihov čas. Zrela doba je meni v veselje, ker mi je ob približevanju smrti tako, kot da bi gledal zemljo, ko po dolgi plovbi končno prihajam v pristan.

72. starostna doba pa nima vnaprej določenega konca in je v njej življenje dobro, dokler je mogoče zavzeto opravljati dolžnosti ter kljubovati smrti. Pri tem so stari ljudje bolj vneti in odločni kot mladi. Tako je Solon tiranu Pisitratu na vprašanje, kaj ga podpira, da tako pogumno vztraja, baje odgovoril: Starost. Sicer pa je najboljši konec življenja tak, da narava sama razdre pri polni pameti in jasni zavesti, kar je sama izoblikovala. Kot lažje razstavi ladjo ali razruši stavbo tisti, ki ju je zgradil, tako najbolj prav narava sama odpravi človeka,

ki ga je naredila. Razen tega je pravkar zakovano težko ločiti, zastarelo pa lahko. Zato velja, naj stari ne segajo hlastno po kratkem ostanku življenja, vendar ga naj tudi ne zanemarjajo. Pitagora prepoveduje zapuščati varno in trajno življenje brez vladarjeve, to je božje volje.

73. Modri Solon ima na nagrobniku napisano, da mu je ljubo, če njegova smrt prijatelje prizadene in ga objokujejo. To razumem, kot da želi biti svojem drag. Vendar ne vem, ali ni bolje, kar pravi Enij (v verzu): Nikar me ne proslavljajte s solzami in ne pripravljajte slovesnega pogreba z jadicovanjem.

74. Menil je, da ni prav obžalovati smrti, za katero pride nesmrtnost. Ko človek umira, se tega more zavedati, a je ta občutek prav kratek, posebno pri starih. Po smrti pa je zavest vredna, da si je želimo, ali pa je sploh ni. O tem je treba premišljevat od mladosti, zato da se ne bomo bali smrti. Saj brez tega premisleka nihče ne more živeti mirne duše. Gotovo je, da bomo umrli, ne vemo pa, ali ne morda že prav danes. Ali more imeti življenjski pogum, kdor se boji smrti, ki lahko pride vsak trenutek?

75. Mislim, da o tem ni treba veliko besed. Dovolj je, da se spomnimo že L. Bruta, ki je padel v obrambi domovine, ali obeh Decijev, ki sta v dirki spodbadala konja prav do prostovoljne smrti, pa M. Atilija, ki je sam sprejel mučeništvo, da je izpolnil, kar je napovedal sovražniku, ali obeh Scipionov, ki sta si upala Kartazanom zastaviti pot kar s svojim telesom, pa spet tvojega deda L. Paula, ki je s smrtjo opral nepremišljenost svojega tovariša ob sramoti pri Kanah, ali M. Marcella, ki mu po smrti niti najhujši sovražnik ni odrekel častnega pokopa. Predvsem naj še spomnim na naše legije — o teh sem pisal v Origines — ki so pogosto odhajale čilega in hrabrega duha tja, odkoder so vedele, da se ne bodo mogle nikoli vrtni. Ali se bodo torej bali smrti izobraženi stari ljudje, ko se ne menijo zanjo mladi, pa ne samo nešolani, ampak celo najbolj preprosti?

76. Sploh pa se mi zdi, da dopolnitev življenja pomeni tudi zadovoljitev vseh želja.

Otroci imajo svoje želje; ali si isto želijo tudi potem kot doraščajoči? Svoje zanimanje imajo taki, ki prihajajo v odraslo dobo; ali bodo isto hoteli tudi, ko pridejo do starosti, ki ji pravimo srednja? Tudi taki imajo potem svoje težnje, a jih ne bodo imeli več, ko pridejo v visoko starost. Stari ljudje imajo na koncu tudi še lastne želje. In starostna zanimanja prenehavajo tako, kot ginevajo nagnjenja prejšnjih življenjskih dob. Ko ta pominejo, pa z dopolnitvijo življenja pride tudi čas za smrt.

77. Seveda ne vidim, zakaj vama ne bi smel pripovedovati, kaj sam čutim spričo smrti in kako mislim, da je bolje gledati nanjo, ko sem ji zdaj sam blizu. Mislim. Scipion in Lelij, da vajina očeta, ki sta zelo sloveča in meni draga, živita tako, kot je samo tako življenje vredno tega imena. Dokler smo namreč vključeni v ta telesni organizem, nas bremenijo razne težavne naloge. Nebeški duh je bil namreč iz nebesnega prebivališča ponižan in kot vgreznjen v zemljo, na kraj, ki se ne sklada z večnostno božansko naravo. Vendar sem prepričan, da so bogovi vlili duše v človeška telesa zato, da bi nekateri skrbeli za zemljo, drugi pa preučevali nebeske stvari in po njih vztrajno uravnavali svoje življenje. K tej veri me ne usmerja samo premislek in raziskovanje, ampak tudi ugled in vpliv vrhunskih mislecev.

78. Nikoli nisem slišal, da bi Pitagora in pitagorejci, ki jih imamo za naše in jih imenujejo kar italske filozofe, dvomili, da imamo duše, ki so kot odliv vesoljnega božanskega duha. Razen tega so mi razlagali, kako je Sokrat še zadnji dan v življenju razpravljal o neumrljivosti duš, in on je bil po sodbi Apolonovega preročišča vendar najmodrejši med vsemi. Kaj bi še govoril? Tako je moje prepričanje in to spoznavam, ko vidim, kako je duh okreten, koliko se spominja preteklih dogodkov in kako predvideva prihodnost, koliko torej zmore in koliko ve ter odkrije. Duh s takimi zmožnostmi ne more biti umrljiv. Ker je duh vedno v gibanju in to gibanje nima zagona, ker se giblje samo po sebi, tudi ne bo imelo konca, ker se ne bo nikoli ločilo od sebe. In ker je bistvo duha enovito in nima v sebi nič neskladnega ali neenotnega, duh ne more biri deljiv. Če pa se ne more deliti, tudi ne more umreti. To je prepričljivo dokazano s tem, da ljudje vedo večinoma že pred rojstvom, kar potem kot otroci mnogokrat tako hitro doumejo, ko se učijo težkih predmetov, in se zdi, kot da tega niso slišali prvič, ampak da so se ga le spomnili in priklicali v spomin. Tako približno uči Platon.

Vrata na starem pokopališču
Foto: M. Šušteršič

79. Po Ksenofontu je Cyrus starejši umiraje govoril: Ne mislite, predragi moji otroci, da me ne bo nikjer, ko bom odšel od vas. Saj tudi ko sem pri vas, ne vidite mojega duha, a vendar spoznavate iz njegovih del, da je v tem telesu. Vedite torej, da je, čeprav ga ne boste videli.

80. Slava pomembnih mož po njihovi smrti res ne bi ostala, če ne bi njihov duh pripomogel, da se ga nadalje spominjamo. Jaz nisem nikoli zapadel misli, da duša živi samo, dokler je v umrljivem telesu, ko se loči od njega, pa da umrje, ali da postane duša brez čuta, ko se loči od brezčutnega telesa, temveč sem bil vedno prepričan, da ostane pri zavesti tedaj, ko se reši primesi telesnosti, ter postane čista in neokrnjena. Ko po smrti človeško telo razpade, vsi vidimo, kam gredo njegove sestavine, namreč tja, odkoder so prišle. Samo duše ne vidimo, ne ko je prisotna, ne potem, ko odide.

81. Duh očitno kaže božanstvenost tudi med spanjem. Kadar je umirjen in sproščen, gleda daleč v prihodnost. Iz tega je mogoče videti, kakšna bo duša potem, ko bo rešena telesnih vezi. Ker je torej tako, je rekel Cyrus, me potem častite po božje. Če pa bo moral moj duh umreti obenem s telesom, ohranite vi, ki častite bogove, ki varujejo in vodijo vso to lepoto, vseeno name blag spomin.

82. Tako je torej govoril Cyrus, ko je umiral. Če vama je prav, naj pa še jaz povem svoje. Nihče me ne bo nikoli prepričal, Scipion, da bi tvoj oče Paulus, oba tvoja deda, Paulus in Africanus, Africanov oče ali stric in številni drugi slavni možje, ki jih ni treba naštevati, opravljali toliko zadev, ki naj bi bile vredne poznejšega spomina, če bi ne mislili, da v duhu že sami pripadajo prihodnosti. Ali misliš — naj se po starčevsko malo pohvalim — da sem si naložil toliko opravil podnevi in ponoči, v miru in v vojni, če naj bi po koncu delovanja preminila z življenjem tudi moja čast? Mar ne bi bilo boljše, da bi preživel ta čas v mirnem brezdelju brez truda in skrbi? Vendar ne vem, kako da je bil moj osrčujoči duh vedno tako obrnjen v prihodnost, kot da bo resnično zaživel šele po koncu življenja. Saj če ne bi bilo res, da so duše neumrljive, se ne bi vsi najboljši ljudje tako zelo prizadevali za nesmrtno slavo.

83. Moder človek umira ravnodušno, nespametno pa nejevoljno. Ali se vama ne zdi, da je to zato, ker pametni, ki vidi več in dlje, ve, da odhaja na bolje, tisti, ki ima pogled zakrit, pa tega ne vidi? Resnično me razvnela živa želja, da bi se sešel z vajinimi

starši, ki sem jih spoštoval in imel rad, pa tudi z drugimi, ne samo s tistimi, ki sem jih osebno poznal, ampak tudi s takimi, o katerih sem samo slišal, bral in sam kaj napisal. Ko bom enkrat odšel tja, me res nič ne bo moglo potegniti nazaj in me preroditi kot Peliasa. In če bi mi kak bog ponudil, da se iz svoje starosti vrnem v otroštvo in se spet cmeril v zibki, bi to zagotovo zavrnil, ker nočem, da bi bilo tako, kot bi me na koncu teka poklicali od cilja nazaj na startno mesto.

84. Kaj pa ima življenje sploh vsečnega? Ali ne samo veliko težav? No, sicer poleg omejitev prinaša tudi kaj zadovoljstva. Nerad tarnam nad življenjem, kot to pogosto dela mnogo tudi izobraženih ljudi, in mi ni žal, da sem živel, ker sem pač živel tako, da ne čutim, kot da bi se rodil brez smisla, ter vem, da se bom ločil od življenja kot od začasnega prebivališča, ne kot od doma. Kajti narava nam je dala ta kraj samo za zavetje, ne za trajno prebivanje. O presrečni tisti dan, ko bom odšel v božanski zbor in družbo duš ter se rešil tega zmedenega vrveža! Odšel bom ne samo k tistim ljudem, ki sem jih prej omenjal, ampak tudi k dragemu Katonu, ki je bil najboljši človek in najzvestejši prijatelj. Njegovoto telo sem jaz upepelil, ko bi bilo pravično, da bi on moje. Njegov duh pa, ki me ni zapustil, temveč me še zdaj gleda, je zatrdno odšel v tiste kraje, za katere je vedel, da bom tja prišel tudi jaz. Takrat sem se držal, kot da izgubo prenašam možato, a to ni bilo, ker bi bil do njega ravnodušen, temveč ker sem se hotel tolažiti z mislijo, da se ne razhajava in ne ločujeva za dolgo.

85. Iz teh razlogov, Scipion (saj si rekel, da se z Lelijem temu vedno čudita), mi je starost lahka in ne samo da mi ni nadležna, ampak je celo prijetna. In če se motim v tem, ko verujem, da je človeška duša neumrljiva, se rad motim. Dokler bom živ, nočem, da bi me kdo spravljal iz take zmote, v kateri sem rad. Če po smrti ne bom ničesar več čutil, kot to mislijo nekateri učenjakarji, se mi ni bati, da bi se mi mrtvi filozofi posmehovali zaradi te zmote. Sicer pa tudi če ne bi bili nesmrtni, je vendar treba sprejeti, da človek ob svojem času premine. Saj narava daje mero poleg drugega tudi življenju. Starost je za življenjsko dobo kot zadnje dejanje gledališke igre, v katerem je treba odganjati utrujenost in še bolj tako pogosto naveličanost. To sem mislil povedati o starosti in želim, da jo dočakata, da bosta mogla to, kar sta slišala od mene, izkusiti tudi sama.

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

Stara in vedno nova sredstva za bojevanje s skušnjavami

Sveti oče Janez Pavel II. je tudi letos pred Veliko nočjo nagovoril zbrane vernike na Trgu sv. Petra v Rimu. Med molitvijo angelskega češčenja je tokrat spregovoril o tem, kako naj se kristjani pripravimo na Veliko noč.

Skušnjavam, ki jih tudi današnjemu človeku ponuja zlobni duh, Satan, naj se vernik upre z molitvijo, z rednim prejemanjem zakramentov in pa s postom ter s kesanjem. Papež je tudi vsem vernikom v svetu naročil, naj „ohranijo odprto srce nenehno vabilu k spreobrnjenju“, kajti tudi danes „hudobni duh nadaljuje s svojimi podlimi dejanji.“

Papež Janez Pavel II. se je pri svojem nagovoru navezal na nedeljski evangelij in na dejstvo, da je bil Jezus sam skušan od hudobnega duha, a se mu je uprl in ga premagal: „Odrešenikovo poslanstvo se začne prav z Jezusovo trojno zmago nad knezom zla.“

„Stran od mene, Satan!“ je vzkliknil sveti oče Janez Pavel II. in povedal, kako hudobni duh skuša tudi današnjega človeka, in zato je nadaljeval: „Odločno zadržanje našega Odrešenika pred skušnjavami hudobnega duha pomeni za nas tako zgled kot tudi vabilo, da mu sledimo s pogumno odločnostjo. Demon, 'knez tega sveta', namreč tudi danes nadaljuje s svojim podlim delom. Vsak človek je zaradi lastnega poženja in slabega zgleda drugih tudi skušan s strani hudega duha, in to toliko bolj, kolikor se tega ne zaveda. Kolikokrat se lahko verovno vda skušnjavam in lahko vernim obljubam mesa in hudega duha in je potem zaradi tega deležen grenkih razočaranj! Prav zato vam pravim, da moramo ostati budni, da lahko takoj in pripravljeno reagiramo na vsako skušnjava!“ je med nagovorom poudaril sicer utrujeni sveti oče. V nedeljo zjutraj je namreč bil obiskal že 301.

rimsko župnijo, in tokrat je to bila župnija svetega Henrika.

Pa vendar ponuja papež rešitev za premagovanje skušnjav in hudobnega duha: „Cerkev, ki je preizkušena učiteljica človeštva in tudi svetosti, nam kaže stara in vedno nova sredstva za vsakdanje bojevanje s skušnjavami, ki nam jih ponuja zli duh. To so molitev, sveti zakramenti, kesanje, pazljivo poslušanje Božje besede, nenehno bdenje in pa seveda post. Prav zato vas vse rotim, da se v postu vsi veliko bolj zavzamemo za pot kesanja, da bomo tako sposobni premagati vsako satanovo skušnjava in bomo tako prišli do Velike noči z veseljem v srcu in duši!“ (Po *Novem glasu* od 21. 2. 2002)

Janez Pavel II. na duhovnih vajah

Na koncu svojega nagovora, v katerem je papež brez ovinkov govoril o hudobnem duhu, kot že tolikokrat doslej, je prisotne vernike in kristjane po svetu tudi naprosil, naj se z molitvijo skupaj z njim obrnejo k Materi Božji, kajti prav nji je zaupal duhovne vaje, katerih je te dni deležen on in vsi njegovi sodelavci vatikanske kurije.

„Drage sestre in dragi bratje, vse vas prosim, da nas spremljate z molitvijo, da bi bili dnevi duhovnih vaj plodni, in to ne samo za tiste, ki se jih bomo udeležili, ampak za ves svet!“ je dejal papež, ki se je v nedeljo zvečer že podal v zasebno kapelo Odršenikova Mati. Kot je znano, je to papeževo kapelo pred leti naslikal slovenski pater Marko Rupnik s sodelavci. V tej kapeli papež navadno moli in ima tudi duhovne vaje. Tako je bilo tudi tokrat. Papeževe duhovne vaje trajajo pet polnih dni. Letos jih je vodil frančiškanski kardinal Claudio Hummes, nadškof iz Sao Paola, in sicer na temo vedno Kristusovi učenci. (Po *Novem glasu* od 21.2.2002)

V kratkem bodo odprli tajni vatikanski arhiv

Pomembna je vest, ki je imela velik odmev v svetovni javnosti, da je sveti oče minul teden odobril prošnjo mešane judovsko-krščanske komisije, ki proučuje odnose med Svetim sedežem in Nemčijo pred drugo svetovno vojno in med njo, po odprtju vatikanskih zgodovinskih arhivov in bo tako od naslednjega leta naprej raziskovalcem in zgodovinarjem odprt vatikanski arhiv, v katerem se hranijo dokumenti in pisma iz tedanjega časa. Prošnjo po odprtju in objavi dokumen-

Angel izpolnitve

Anselm GRÜN

Izpolnitev lahko ima različne pomene. Hrepenimo, da se izpolnijo naše želje in hrepenenja. Pri tem vemo, da noben človek ne more izpolniti naših najglobljih hrepenenj. Če ljubimo kakega človeka, se sicer čutimo čisto izpolnjene od njegove ljubezni. Toda hkrati v nas raste hrepenenje po absolutni ljubezni, po absolutni zavarovanosti, po absolutni opori. In noben končen človek nam ne more dati absolutnega.

Od nekdaj so ljudje klicali angele za pomoč, če so hoteli, da se izpolnijo njihove želje. Čutili so, da si ne morejo vsega sami izpolniti. Sicer si lahko izpolnimo željo po novi obleki ali novem avtu, če imamo dovolj denarja na kontu. Toda za željo po uspelem prijateljstvu, po zdravju, po za nas primernem delovnem mestu, potrebujemo angela izpolnitve. To je odvisno od višjih sil, ki jih nimamo v oblasti. Tu se vsak rad obrne na svojega angela, da naj mu vendar stoji ob strani in mu izpolni, po čemer hrepeni z vsem svojim srcem.

Izpolniti pomeni tudi: izpeljati in dokončati. Angel izpolnitve te hoče okrepiti, da to, kar si se namenil storiti, tudi izpelješ. Ni dobro zate, če delaš samo polovične stvari, če samo nekaj začneš, pa ne dokončaš. Tu potrebuješ angela izpolnitve,

ov iz tega obdobja je sv. oče odobril predvsem zato, da bi se že končno osvetlilo obdobje iz druge svetovne vojne in tudi ovrgla nekatera zlonamerna natančevanja o tem, da naj bi Sveti sedež in takratni papež Pij XII. ne storila dovolj za preprečitev holokavsta, pogroma Judov in drugih nacističnih grozodejstev.

Po papeževem privoljenju bodo od leta 2003 odprti tisti deli vatikanskega arhiva, ki pobjže zadevajo odnose med Svetim sedežem in Nemčijo med letoma 1922 in 1939. V tiskovnem sporočilu, ki ga je Sveti sedež izdal ob tej novici, je tudi zapisano, da so bili predvsem arhivi krajevne Cerkve iz Berlina hudo poškodovani in tudi zdesetkani med drugo svetovno vojno. Kot je znano, je bil poznejši papež Pij XII. kardinal Eugenio Pacelli dolga leta nuncij Svetega

ki ti bo dal moč in doslednost, da začeto tudi dokončaš. Šele potem se lahko z novo močjo posvetiš naslednjemu projektu. Začete, a ne dokončane stvari ti jemljejo pogum.

In to je naslednji pomen izpolnitve: dopolnitev. Grška beseda za dopolnitev se imenuje *telos*. Ta beseda pomeni cilj, neokrnjenost, dopolnitev, popolnost. Pri tem pomeni dopolnitev posvetitev v Božjo skrivnost. Samo Bog je dovršen in popoln. Če o kakem človeku rečemo, da je živel izpolnjeno življenje, da je izpolnjen in dovršen, potem je vedno mišljeno tudi: da je deležen Božje polnosti, dovršitve, ki jo more dati samo Bog.

Angel izpolnitve bi te rad uvedel v skrivnost dovršitve in s tem v Božjo skrivnost. V vsem, kar dokončaš, zasije nekaj tiste dovršenosti, ki je v Bogu. Tu nekoliko zaslušiš, da tvoje življenje postaja popolno. Včasih imaš morda vtis, da tvoje življenje sestoji samo iz mnogih delov, ki jih ne moreš povezati. Angel izpolnitve ti hoče pokazati, da se mnogi deli tvojega življenja spajajo, da sestavljajo neko dovršeno celoto, da tvoje življenje postaja neokrnjeno in nepoškodovano, izpolnjeno in popolno.

Nedelja

sedeža v Berlinu in naj bi se torej s pomočjo dokumentov iz teh arhivov končno prišlo do novih spoznanj, ki bi ovrgla omalovaževanja in podtikanja na račun papeža Pija XII., češ da le-ta ni storil dovolj, da ne bi prišlo do holokavsta in preganjanj Judov. Istočasno pa je Janez Pavel II. tudi napovedal, da bo sedanjemu odprtju tajnih arhivov sledilo tudi drugo odprtje, in to tistih arhiviranih dokumentov, ki zadevajo obdobje papeža Pija XII., in sicer obdobje med leti 1939 in 1958.

Papež Janez Pavel II. se je osebno zavzel za odprtje tajnih arhivov, ker bi rad ovrgel vse dvome, ki še danes spremljajo življenje in delo papeža Pija XII., kajti prav le-ta je bil na čelu Cerkve, ko je izbruhnila druga svetovna vojna. (Po *Novem glasu* od 21. 2. 2002)

OŽIVLJAJOČA MORÁLA

Martin SUŠNIK

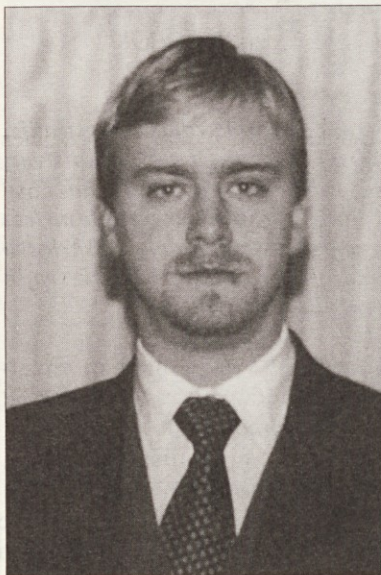
Na neki novinarski televizijski oddaji so pred kratkim kazali intervju, ki ga je novinar in voditelj programa imel z enim najslavnejših glasbenikov argentinske rock glasbe, tako imenovane „rock nacional“. Ujel sem le zadnji del, v katerem je novinar vprašal pevca, če veruje v Boga. Pevci si je vzel nekaj sekund premisleka, predno je afirmativno odgovoril, medtem pa je spraševalec hitro pojasnil, da se vprašanje nanaša na Boga, ne pa na moralne norme, zapovedi in ostale zadeve verskega življenja. „Tisto je pravilnik, — je pojasnil novinar — pravilnika pa nihče ne razume.“

Bil je to, lahko rečem, pojav praktičnega ateizma. To se pravi, živeti kakor da bi Boga ne bilo, ne glede na to ali Bog obstaja ali ne. Vprašanje novinarja se je nanašalo na vero glasbenika, toda izjavil je, da to nima posebnega stika s praktičnim življenjem človeka. Zadeva je: Bog obstaja ali ne obstaja, ostalo je pa zgolj „pravilnik“. Ta Bog, če sploh je, naj bi bil Bog deizma, ki je ustvaril svet, a ostal potem oddaljen, brez stalnega odnosa s svojim stvarstvom. Stvarstvo se po ustvarjenju vrtil in ureja po svoje, s svojimi lastnimi zakoni. Tako mišljenje je daleč od krščanskega pojmovanja, po katerem so vsa bitja tesno povezana s svojim Vzrokom in Ciljem.

Tako praktično ateistično mišljenje pa ni tako redko, kot bi človek želel. Praktični ateizem je zelo razširjen način življenja in v mnogih primerih zato, ker ljudje nočemo imeti moralnih zakonov, ki bi nam bili vsiljeni od zgoraj, ki naj bi krajšali in ožili našo svobodo in neodvisnost.

Znano je, da kdor ne živi kakor misli, prejkoslej misli tako kot živi, kot pravi pregovor. Zato, kdor živi kot če bi Boga ne bilo, končno zaide v prepričanje, da Boga dejansko ni.

Problem se nekako predstavi takole: kako bi bilo mogoče sprejeti obstoj Boga, ki bi bil zatiralec, ki človeku prepoveduje slediti svojim težnjam, ki ne dovoli, da bi se človek zabaval po svoji volji, temveč stalno postavlja omejitve njegovim željam. Zato nekateri lahko sprejmejo obstoj nekega Boga, toda ne morejo

sprejeti, da nam On postavlja te ali one zapovedi, katerih neizpolnjevanje vodi v večno pogubo. Bog vendar ne more biti tako sadističen, menijo, da bi nam postavil zakone, ki nam nasprotujejo.

Nekateri so toliko bistroumni, da opazijo, da če Bog je, potem so tudi nekateri zakoni. Če pa nočemo sprejeti zakonov, tedaj tudi Boga ne moremo sprejeti.

Tako nastane ali omejena, in zato tudi zmotna, podoba Stvarnika, ali pa propaganda Njegove smrti. Ali je Bog tako dober in nas toliko ljubi, da nam ne more prepovedati ničesar, ali pa sploh Boga ni, kajti če bi bil, bi nam gotovo kaj prepovedal in omejeval naša dejanja.

Želja po brezmejni svobodi vodi tako do praktičnega ali do teoretičnega ateizma; vsa morála je zavržena, vsi zakoni so nasilje proti človeku, vse zapovedi so zatiranje, kajti so samo neki „pravilnik“, ki se ga je nekdo izmislil in nas hoče s tem oddaljiti od našega naravnega obnašanja. „*Krščanstvo je smrtno sovraštvo duha, ponosa, korajže, svobode in duševne razuzdanosti; krščanstvo je smrtno sovraštvo čutil, čutnih naslad, veselja...*“⁴¹ Človek pa ne mara, da bi mu bile te stvari prepovedane, kajti hoče biti popolnoma svoboden. Že Dostojevski je rekel, da „*če Boga ne bi bilo, bi bilo vse dovoljeno*“, in ravno to si marsikdo želi. Tedaj, ali

Boga ni, in „*ne najdemo pred nami vrednot ali ukazov, ki bi pozakonili naša dejanja*“⁴², ali pa je Bog naš „prijatelj“, sokrivec naših dejanj, ne pa sodnik, saj ne obstaja več krivda, ne kazni, ne nagrada; ne obstaja več zlo.³

Tako na primer meni sodobni italijanski filozof Gianni Vattimo: da se je Bog učlovečil, da se je znižal do našega nivoja (kenosis) pomeni, da so se izbrisale razdalje med božjim in človeškim svetom, končala se je tiranija metafizike, vse je postalo moralno dobro; edini smisel, ki ga beseda *peccato* (greh) še lahko ohranja, je tisti, ki se uporablja pri frazi *che peccato!* (kakšna škoda!), kajti ne moremo več govoriti o nrvnem ali nenrvnem dejanju. Ni več Boga, ki bi bil sodnik, ni več zla, ni več greha. Vse je dovoljeno.

Takemu liberalizmu lahko nasprotuje stroga morála, kot je na primer morála filozofa Kanta. Ta nemški mislec je bil mnenja, da je moralno dejanje tisto, ki ga človek stori zaradi same dolžnosti. To ali ono stvar moram storiti, ker je pač moja dolžnost, in konec. Dolžnost zaradi dolžnosti, ne glede na človekovo veselje, ne glede na človeške težnje in strasti.

Toda taka morála, dedinja janzenizma, postane istočasno zatiranje, je dualistična, in se ne zanima za veselje in rast vsakega človeka. Razumljivo je torej, da postane neznosna in se prej ali slej znajde pred skušnjava liberalistične osvoboditve. Zato ni čudno, da so take morále, kot je Kantova, zasnovane na praznem občutku dolžnosti, povzročile odpor postmoderne želje po brezmejni svobodi. Ta odpor pa ne zanika samo tako prestrogo in slepo morálo, temveč, skupaj z njo, vsa mišljenja, ki branijo obstoj in potrebo moralnih zakonov.

Vendar krščanstvo ne predstavlja tako morálo, kot je Kantova. Čeprav je dolžnost važen element krščanske etike, ne gre za dolžnost, ki temelji sama na sebi. Dolžni smo storiti to, kar je nrvno, in nrvno je to, kar je za nas dobro. Morála ne obstaja zato, da bi nas težila in mučila in nam prepovedovala slediti našim težnjam in željam, temveč zato, da naše najgloblje težnje — tiste, ki so v nas naravne — morejo priti do svojega cilja. Česar ne smemo storiti, je to, kar gre proti naši naravi. „*Vse, kar nasprotuje naravni težnji, je greh, ker nasprotuje naravnemu zakonu*“⁴⁴ pravi

Sveti Tomaž. In tudi: „Ker je greh v nasprotju z naravo, (...) iskati izvršitev želje ni greh, (...) razen če se doda kak nered.“⁴⁵

Človek po naravi teži k svoji sreči in krščanska etika, prav tako kot etika Platona in Aristotela, je eudaimonistična, to se pravi, skrbi za človekovo popolno srečo. Ni kamenček v copatu, ki nas žuli in ne dovoli storiti, kar hočemo, temveč je tisto, ki nam pomaga hoditi po pravi poti, da moremo doseči to, kar si res želimo, v kolikor smo ljudje. Ne postavlja samo negativne meje, temveč spoštuje meje, ki so del naše narave.

Gotovo so naše posamezne želje v nekem neredu, zato so nam moralni zakoni marsikdaj „v spotiko“ in imamo občutek, da so nam napoti. Toda, kar nam je res napoti, je nered naših želja, katere moramo urediti. Bog je z veseljem in iskrenim nasmehom ustvaril vsakega izmed nas in želi, da bi bili srečni. To ga je mogoče le, če spoštujemo red, v katerem smo bili ustvarjeni, red stvarstva, ki pride od Boga samega. Kdor misli, da je vse prav, da ne obstajajo nobene meje za človeško svobodo, sam sebi škoduje in postaja suženj svojih lastnih napak, čeprav misli, da je še tako svoboden.

Naša dolžnost je usmerjena po nekem smislu, ni pa sama sebi zadostna. Dolžnost imamo storiti to, kar je za nas dobro, to, kar nam pomaga priti k sreči. Zato krščanska morala poudarja dolžnost osebne rasti s krepostnim življenjem; ne zaradi neke kaprice, temveč zato, ker se nam to splača.

Tako danes, kot vedno, je potrebno poudariti pozitivni del moralnih zakonov, da spoznamo, da morala ni seštevjanje prepovedi, ki skisajo naše življenje, temveč sredstvo, po katerem lahko naše življenje pride do pravega okusa. Lahko nam služi primer zmernosti; ta krepost nima kot cilj omejiti naše želje v tem smislu, da bi tedaj manj uživali, temveč nam pomaga najti meje zato, da bomo lahko več in bolje uživali.

Zapovedi nam torej ne smejo biti v napoto, saj so nam bila dane v pomoč. Tako kot v športu nobeden ne more dobiti neke igre, če ne spoštuje zakonov, prav tako se ne da doseči cilja življenja, če se ne spoštuje življenjskih zakonov.

Romano Guardini nas uči s temi besedami: „Preveč pogosto se gleda na etična pravila kot na nekaj, kar se od

Premišljevanje

Jože KOŠOROK

Jože Košorok, rojak iz Avstralije, neutrudni garač za slovensko stvar, pisec obširnih spominov na čase revolucije na Slovenskem in še na leta pozneje, delavec za socialno skrbstvo v Avstraliji, nam je poslal list iz svojih literarnih zapiskov.

Moj vrt za hišo ni ravno botanični vrt, vendar je zame majhen raj. Solata, peteršilj, fižol, nizki in na kolih, cvetje, vse v bujni rasti zdaj spomladi. Že pred spomladjo je začela murva brsteti, ko je poganjala drobne konice lističev na vejah in zelene grozdice, komaj centimeter dolge. Spomladi pa se bodo razvili v palec debele in štiri centimetre dolge črne grozdice, katere zrele, sladke tako rad uživam. Pri tem si z vijoličnim sokom murve nehote obarvam ustnice in prste. Ko pritegnem veje, prezreli sadovi padajo name in tako si obarvam še srajco, kar je zelo težko oprati.

Ta bujna rast me spomni na Boga, ki je na delu s spomladansko rastjo. Mi sejemo, On nam daje rast; mi zdravimo, On ozdravlja. Kako lep raj si mi podaril, moj Bog, moj Stvarnik!

Kmalu mi bo 74 let in še nekaj časa, pa se bo treba ločiti od te zemeljske lepote, Tvoje dobrote. Upam, da potem, ko bom v vicah odslužil pokoro za svoje slabosti in grehe, me boš sprejel v svojo veliko ljubezen. Saj boš, kajne? In če mi boš dodelil tam v raji vsaj tak prostor, kakšnega imam tu v Merrylandsu, bom zelo vesel. Na kak način me boš pa le moral zaposliti tam v večnosti, da bom vsaj malo Tebi podoben, ki si tako zaposlen že od vekov brez začetka.

zunaj vsiljuje človeku v upor; tu moramo razumeti nrravnost kot tisto, katere izpolnjevanje resnično iz človeka naredi človeka.“⁴⁶

Morala nas ne sme spraviti v mrtvilo. Tja nas spravi le to, kar nam nasprotuje, kar nam škoduje in nas oddaljuje od našega osebnega izpopolnjevanja. Morala pa naj bi nas oživljala, da bi mogli z veseljem, trdni na svojem, z živim srcem, polagoma izpopolnjevati svojo pot do našega končnega cilja.

¹ F. Nietzsche. Antikrist, 22

² J. P. Sartre. El existencialismo es un humanismo. Ediciones del 80. Bs. As., 1997, pp. 19

³ gl. Antikrist, 33

⁴ S.Th. II, II, 133, 12.

⁵ Quodlibetales 3 2

⁶ R. Guardini. Una ética para nuestro tiempo. Lumen. Bs. As. 1994. pp. 12

ZAHODNJAŠTVO

Alojzij GERŽINIČ

I. Izvor in širjenje

Katolicizem v anglosaških velesilah (Združene države Amerike, Anglija) je po II. Vatikanskem koncilu, zlasti v zadnjih tridesetih letih, na poti v prepad. Prepregelju je modernizem s sekularizacijo. Modernizem je v veliki okrožnici Pija X. *Pascendi Dominici gregis* (1907) označen kot skupek vseh krivoverstev. Za vsem in pred vsem dogajanjem prodirajo valovi „zahodnjaštva“. Zahodni veliki sili nista preizkusili komunističnega suženjstva, predajata pa se mamilu brezboštva, v katerem ustvarjata hedonistično civilizacijo smrti. O tem in o širjenju te civilizacije smrti proti vzhodu in jugu razpravlja urednik pomembne katoliške revije na Angleškem *Christian Order* Rod Pead v pogovoru z zastopnikom poljskega dnevnika *Nasz dziennik*. (*Christian Order*, 2001, str. 348-369).

Položaj v Angliji

Pod vodstvom westminsterskega, med liberalci povelečevanega kardinala Basila Huma in liverpoolskega nadškofa Derecka Worlocka, je nevzdržno napredovala protestantizacija in „decentralizacija“ katoliške Cerkve — proč od Rimal! Po mnenju urednika Rod Peada je Anglija že v razkolu s Svetim sedežem („nova Cerkev“).

Učni načrti verskega pouka na Angleškem (ICONS) so polni praznote, netočnosti, celo krivoverstva. Izdelovalo jih je štiri leta sedemdeset piscev in škofje so jih navdušeno pozdravljali. Žal pa načrti ICONS prikazujejo verouk, ki se močno razlikuje od Katekizma katoliške Cerkve. Prvo leto načrta ne pove nič o padcu prvih staršev, o izvirnem grehu, o posvečujoči milosti, o zveličanju; duša ni omenjena niti enkrat. Naravna posledica tega je strahotno dejstvo, da s končano „katoliško“ šolo izgubi vero nad 90 % otrok. Razvijanje programa za spolno vzgojo je tako pogansko in škodljivo, da ga je nadškof v Birminghamu za tamkajšne šole prepovedal. Ostali škofje so ga za to ostro obsodili in moč si poslej ni več upal povzdigniti glas. Nič čudnega, da je nezanimanje za otroško nedolžnost odprlo vrata spolnim zlorabam in pokvarjenosti med laiki in kleriki. Katoliški zdravi razum se zaveda temelj-

ne povezave krivoverstva in protinarnosti.

Položaj na Nizozemskem

Nizozemska s 15.600.000 prebivalci je prej zaslužila pohvalo kot odpošiljalnica tisočev misijonarjev. Danes je po dobrih tridesetih letih modernističnega razkranja sama postala misijonska dežela. Njen duhovni položaj je skrajno resen. Naglica, s katero izginja katoliška vera, je komaj razumljiva. Verniki, ki so nekdanje redno hodili k maši, štejejo danes komaj 9 %. Kontracepcijo podpira 80 % katoličanov, 85 % jih hoče ženske duhovnike.

Klavrno spoštovanje avtoritete je običajno pri duhovnikih na višjih mestih dušnega pastirstva in pouka; med njimi delajo poročenci. Upornost se je izzivalno pokazala pri papeževem obisku maja 1985. Takrat je nastala odporiška organizacija *Gibanje 8. maja*. (Več o tem: *The Dutch Disease*. 1.del: Položaj je obupen; 2.del: Kako je vse šlo narobe — *Christian Order*, 2001, str. 397-402).

Položaj na Poljskem

Po drugi svetovni vojni se tudi zanjo zahodni zavezniki niso zavzeli. Zavzel jo je rdeči režim. V osemdesetih letih se je pokazalo, da nima popolne oblasti nad vero in narodno zavestjo (Lech Walesa; Naša Gospa v Čestohovi z milijonskimi

romanji; mučenec Jerzy Popieluszko).

Po dobrem desetletju, kar je padla komunistična oblast, velja pogledati, kako je tam s Cerkvijo.

Dobra novica je ta, da je na Poljskem več duhovniških kandidatov kot po drugih evropskih deželah. Zadenejo pa nas poročila, da je v zadnjem letu število seminaristov padlo za 12 %; za moške redove pa je 14 % manj kandidatov.

Čeprav Poljaki še vedno zagotavljajo, da so katoliški narod, je po ugotovitvah katoliškega Statističnega instituta le tretjina ljudi zatrnila, da hodi v cerkev vsak teden. Za druge dežele je to danes kar precej, za katoliško pa kaj bedno.

Tednik *Gošč niedzielnypodaja drugo zaskrbljujočo statistiko glede mladine. Primerjajmo odgovore na dve vprašanji — kakšen padec v desetih letih!*

Ali si za to?	1988	1998
Kontracepcija (preprečenje zanositve)	40 %	66 %
Skupno bivanje pred poroko	34 %	62 %
Zakonska nezvestoba	3 %	7 %
Ločitev	20 %	30 %
Abort (splav)	4 %	17 %

Trdnost v veri	1988	1998
Globoka	18 %	10 %
Verujem	62 %	57 %
Neodločen	15 %	22 %
Ne občutim	2 %	7 %
Ne verujem	2 %	2 %

Danes so te številke že stare. Kaplan na gimnaziji Dubois pove, da mnogo dijakov ne pozna poglavitnih molitev, kot je *Oče naš*, in hodi redkokdaj v cerkev. Imenovani Institut je poljski škofijski konferenci podal poročilo *Cerkev in vernost med Poljaki*. Pokaže se, da le 69 % Poljakov veruje v večno življenje po smrti; 65 % jih veruje v vstajenje, 72,8 % sprejema možnost obstoja nebes, le 31 % pa verjame to za pekel.

Kardinal Wysziński ni hotel nepotrebnih uporov in cepljenj, zato je uvajal pokoncilski reforme silno počasi. Maša se v večini župnij daruje spoštljivo, vendar se množi liturgično eksperimentiranje. Cerkvene notranjosti so puste — uveljavlja se pokoncilski ikonoklazem.

Nasplah: Cerkev je liberalizirana, seveda mnogo manj kot v ZDA in Angliji, in ljudstvo izgublja vero. Hierarhija noče videti nič napačnega. Je sicer zvesta papežu, je pa vprašanje, kako bo z nasledniki.

O teh stvareh poroča *Pismo iz Poljske* (*Christian Order*, 2001, str. 392-

396). Napisal ga je angleški državljani Ian Ellis. Živi z ženo Poljakinjo doslej pet let na Poljskem in poučuje na državni šoli. V zadnjem odstavku pisma pravi: „*Nobeno kritiziranje brez rešitve ni dobra ideja, sem pa gotov, da so nam vsem domače te rešitve: od vrat do vrat, evangelizacija kot v Marijini legiji ter povratek k bolj tradicionalnemu pouku in bogočastju. Komunistem je narod globoko pretresel in oškodoval poljsko Cerkev, ni pa mu jo uspelo uničiti v dobi 45 let. Bojim se, da jo bo „zahodnjaštvo“ (Westernisation) razbilo v naslednjem desetletju. Seveda, ako se ne zgodi čudež, in jaz še vedno verjamem v čudeže.*“

(Slovenski bralec bi se vprašal: Je položaj v Sloveniji zelo ali malo podoben temu, kar se dogaja na Poljskem?)

II. RAZVOJNOSTNA HIPOTEZA, zmagovito orožje „zahodnjaštva“ zadnjih 150 let, je vprašljiva.

(prim. Peter Wilders:

David and Goliath, *Christian Order*, 2001, str. 332-339).

Papež Leon XIII. je leta 1884 izdal encikliko *Humanum Genus*, ki ugotavlja, da je namen prostozidarstva človeška družba brez Boga. Okrog izida te okrožnice je bil čas silno zagnan v sekularizacijo družbe. Devet let pred okrožnico je umrl Charles Lyell, dve leti pred njo pa Charles Darwin. Prvi je dal drugemu s svojimi *Principi geologije* podlago za le-tega „teorijo evolucije“, se pravi, za razvojnostni naturalizem.

Prostozidarji so jo z zmagošlavjem sprejeli, z njimi pa še velik del znanstvenikov. Ta izbor in dvoboj med Bogom in večno razvojnostjo! Sprejete te druge jim ni dalo niti pomisliti, da bi morali terjati vso strogost kritične preiskave in ocene novosti, kar je za znanost nujno. Nobenega empiričnega dokaza ni bilo, zlasti ne za pojave razvojnostne biologije, ki naj se raztezajo v velikanska obdobja, ne za geološke principe, ki naj bi terjali milijone let. Pomanjkanje dokazov ni motilo takih znanstvenikov, kot so bili Thomas Huxley v Angliji, E. Haeckel v Nemčiji, Asa Gray v ZDA, da so se sprevrgli v goreče propagandiste razburljivih novosti. Težko je verjeti, da so propagandi med prvimi podlegli tudi cerkveni voditelji. Malo prej ustanovljena Svetopisemska šola v Jeruzalemu je takoj vzela v razlago Sv. pisma razvojnost in domnevne milijone let v geologiji. Nastalo je vprašanje, kako rešiti nasprotje med naturalizmom postopnega razvoja pa med dotakratnim naukom cerkvenega učiteljstva, da je vse stvari v celoti ustvaril Bog iz nič, torej brez vsakega razvoja.

Razmerje med geologijo in teologijo je postalo kočljivo, nevarno. Teologi so z Lyellovimi in Darwinovimi „geološkimi principi“ šli nad Sveto pismo. Dognali so, da v njem razvojnost ni omenjena in nasprotuje razlagam cerkvenih očetov. Vendar so se pokorili — čeprav ne vsi — novemu nauku o geologiji. Tako so bila prva tri poglavja prve Mojzesove knjige (Genesis) razglašena za zgodovinsko

pravljico. Nastajala so vprašanja za vprašnji: sta bila Adam in Eva zgolj simbola? Kako naj se opredeli izvirni greh? Ugibali so, ali je bila človeška narava res ranjena po izvirnem grehu. Porajal se je pelagianizem. (Pelagij, ok. 400— je zanikal izvirni greh in trdil, da se človek lahko reši le s svojimi močmi).

Lani je strokovnjak za eksperimentalne raziskave skalnatih plasti G. Berthault v majski številki francoske znanstvene revije *Fusion* objavil razpravo: „*Principi datiranja geoloških pojavov so vprašljivi*“. V njej trdi, da geološke tvorbe ne potrebujejo milijone let, da sedimentirajo. Računi so mu pokazali, n.pr., da so sestavine in vodni tok potrebovali samo nekaj tednov za premik in tvorbo 800 km dolgega in 500 m visokega predela Tonto Group v Velikem debru (Grand Canyon) v ZDA. Po stratigrafskih principih bi Tonto Group potreboval za svojo formacijo 70 milijonov let.

Vsekakor, razvojnostna teorija je še vedno vprašljiva.

III.

1. Pismo prijatelju v Evropo:

„Tu živimo v kaj neprijetnem položaju. Stari, veliki dolgovi, trošenje vladajočih, izmikanje bogatašev plačevanju davkov, korupcija zgoraj, kraja in ropanje spodaj, pri tem pobijanje policajev in tistih, ki se drznejše braniti svoje imetje — človeško življenje je roparjem toliko vredno kot živalsko. Podlaga za vse to je ginevanje vere, norčevanje z moralno. Cerkev nima dosti moči, ne apostolskega duha, vzgojiteljem manjka zavzetost za mladino, ta jim je zmerom bolj sovražna, nori pa za uživanje, za razbrzdanimi plesi, predaja se miku mamil in strasti nogometnih tekem. Doma nimajo ne vodstva ne ljubezni. Koliko pa je sploh še pravih družin, ko pa je ločevanje na dnevnem redu in ko se zakonci poučujejo po sektah in horoskopih.“

2. *Evangelij po sv. Marku 4, 35-41* (Vihar na jezeru) z razlago Albina Škrinjarja DJ v knjigi *Jesus Kristus*, II. del, Trst 1963, str. 195: „Vse naokrog tema, divja igra naravnih sil, vsi naši naporji pa so kakor zaman. Radi bi gledali na sveto Cerkev kot na trden grad na pečini, pa se nam zdi kot ladja v viharju, ki se bo zdaj zdaj potopila in mi z njo (...). Vihar ni prišel, da bi mi propadli, ampak da se zrušijo v prah varljive opore in bi bil Bog vsa naša moč.“

V nedeljo, 10. marca 2002, je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj MARKO ALEKSANDER KOKALJ, sin Ivka in Anke, roj. Smole; njegova botra sta Marta Koželnik Smole in Stanko Smole; krstitelj pa dr. Jure Rode.

Bazilika sv. Dominika

Metka MIZERIT

Ob dominikanskem samostanu se dviga mogočna cerkev posvečena Naši Rožnovenski Gospe. Vsi jo poznamo kot baziliko sv. Dominika.

Cerkev skozi zgodovinski čas

Samostan sv. Dominika je med najstarejšimi ustanovami v Buenos Airesu in skupaj z baziliko sta zgodovinski stavbi v mestu. Dominikanci so prišli v Buenos Aires okrog leta 1600 ter ustanovili samostan in sezidali skromno cerkev. Današnja baziliko so začeli graditi leta 1751, potem ko so se tri prejšnje cerkvice zrušile. Gradil jo je arhitekt Antonio Masella, ki je naredil tudi načrt za stolnico. Prvih enajst let je delo zelo počasi napredovalo, takrat je prevzel upravo zidanja znani meščan Juan de Lezica Torrezuri. Bil je ustanovitelj istoimenske trgovske hiše in goreč katoličan. Vse svoje moči je usmeril v gradnjo cerkve. Umrl je nekaj mesecev, preden so cerkev dokončali.

Bila je dograjena leta 1784 in slovesno so jo blagoslovili leta 1790. Prvotna stavba je imela samo levi stolp; v njem je zvon, ki je bil narejen leta 1845 v Genovi.

Za časa prve in druge angleške zasedbe mesta Buenos Aires (1806 — 1807) so se okrog cerkve vršili hudi boji med domačini — kreolci in Angleži. Ti so vdrli v samostan in v cerkev ter na stolpu izobesili svojo zastavo. To je do kraja razkačilo domačo vojsko, ki je besno streljala v stolp, tako da se še danes vidijo izstrelki. (Niso izvirni, zamenjali so jih z lesenimi). Po hudih bitkah so bili Angleži premagani in po podpisu predaje so jih izgnali iz mesta.

Za časa vlade Bernardina Rivadavie je bila verskim redovom prepovedana evangelizacija. Leta 1823 so morali dominikanci in tudi drugi redovi zapustiti mesto. V samostanu so nastanili muzej in razne druge znanstvene ustanove. Ko je vladal Juan Manuel de Rosas so se redovniki vrnili in obnovili samostan. Kasneje so pozidali tudi desni stolp. V začetku 20. stol. so notranjost cerkve prenovili in jo obložili z marmorjem. Papež Pij X. ji je leta 1909 podelil naslov manjše bazilike. Skupaj s samostanom sv. Dominika je bila leta 1942 proglašena za narodni zgodovinski spomenik.

Hude poškodbe je utrpela bazilika ob požigu cerkva leta 1955. Dokončno so jo obnovili leta 1964.

Bazilika sv. Dominika danes

Lep, a hladen jesenski popoldan sem se podala na ogled bazilike, ki stoji na križišču ulic Defensa in

Belgrano. Na prostoru pred cerkvijo je mavzolej, kjer počiva general Manuel Belgrano. Bil je rojen v tem okraju, dejavno je sodeloval pri vojaških odpravah za osamosvojitve države, pred-vsem pa je poznan, ker si je zamislil argentinsko državno zastavo.

Pet obokanih vhodov vodi v vežo, kjer je kip iz belega kararskega marmorja. Predstavlja dominikanca Marcelina del Carmela Benavente; bil je škof v Cuyo. V visokih Andih, na meji med Argentino in Čile, je dal postaviti spomenik Kristusa Odrešenika, ki je vlit iz topov, s katerimi je general San Martin osvobodil Čile. Simbolično predstavlja bratstvo med obema narodoma.

Ob vstopu v cerkev vidimo na tleh v beneškem mozaiku podobo psa — ovčjaka. Spominja na sanje, ki jih je imela mati sv. Dominika, ko je pričakovala otroka. Videla je psa, ki je imel zlato krono na glavi, prižgano baklo v gobcu in zemeljsko kroglo s križem pred svojimi šapami. Sanje so predstavljal, da bo njen sin imel važno vlogo v Cerkvi, ko bo razsvetlil svet z lučjo vere in da bo zvest pastir svoji čredi.

Notranjost cerkve je tridelna ladja, italijansko-renesančnega sloga v obliki latinskega križa. V stičišču glavne in križne ladje je kupola. Nad sedanjim glavnim oltarjem visi križ iz litega železa in je posnetek križa na stolpu. Kristus na križu je lesen, lepa moderna rezbarska umetnina. Pod Križanim je oltar iz enega samega kosa travertinskega marmorja iz province San Juan. V središču je skrinjica z relikvijami svetnikov, ki so v baziliki od leta 1731.

Za glavnim oltarjem so veličastne orgle nemškega izvora. So najpomembnejše v Buenos Airesu; v baziliki se

vršijo koncerti romantične in baročne glasbe.

Za orglami, na mestu prvotnega glavnega oltarja, ki je bil uničen v požaru leta 1955, so naredili na steni mozaik. Predstavlja kronanje Rožnovenske Device; obdajajo jo svetniki. Z leve proti desni so: sv. Marko, sv. Peter, sv. Frančišek Asiški, ustanovitelj frančiškanov, sv. Dominik, ustanovitelj dominikancev, sv. Benedikt, ustanovitelj benediktincev in sv. Tomaž Akvinski, ki ima na prsih sonce, simbol znanosti. Delo je reprodukcija mozaika, ki ga je naredil blaženi Angelik, dominikanski menih iz Firenc v 16. stol.

Tla bazilike so bila iz beneškega mozaika in so predstavljala skrivnosti rožnega venca. Uničena so bila ob požaru. Sedanja so preproste bele in črne plošče, geometrične oblike. V prezbiteriju so tla iz kararskega marmorja.

Oglejmo si še stranske oltarje. Začnimo od glavnih vrat po desni strani. Prvi oltar, narejen v neoklasičnem slogu, je posvečen trem nadangelom: sv. Rafaelu (v sredi) sv. Gabrijelu (na desni) in sv. Mihaelu (na levi).

Tudi naslednji oltar je v neoklasičnem slogu. V njem je kip sv. Alberta Velikega, ki je bil učitelj sv. Tomaža Akvinskega. V zgornjem delu je podoba Rožnovenske Device, ki podaja rožni venec sv. Dominiku. Poleg je še sv. Katarina Sienska, ki je vplivala na papeža Gregorija XI., da se je iz Avignona vrnil v Rim.

Med stranskimi oltarji so spovednice (tri na vsaki strani) iz belega marmorja. Vrata so umetno rezbarsko delo iz hrastovega lesa.

V tretjem oltarju je sv. Martin iz Porresa, dominikanski menih, poznan med ljudstvom kot „brat metla“, ker je v samostanu vršil preprosta dela.

V četrtem oltarju je kip sv. Magdalene. Ob njej sta še kipa sv. Neže in sv. Terezije Avilske. Prav blizu je kip sv. Jakoba apostola, ki je bil ob požaru delno poškodovan. Kip so prinesli iz Španije v 18. stol. in predstavlja svetnika, ki se bori z Mavri. Stara legenda pripoveduje, da se je sv. Jakob prikazoval Špancem, ko so se v 12. in 13. stol. borili proti Arabcem.

Na koncu desne ladje je kapela presvetege Rešnjega telesa. V oknu je prekrasen francoski vitraj, ki predstavlja dvanajstletnega Jezusa v templju.

Proti sredini bazilike vidimo veličastno kupolo. Tudi štiri okna v njej imajo lepe vitraje. V levi stranski ladji je v oknu čudovit vitraj s sliko Rožnovenske Device, ki podaja sv. Dominiku rožni venec.

V križni ladji na levi strani je najprej kapela Rožnovenske Device. Oltar je iz kararskega marmorja. V kapelici si lahko ogledamo predmete, ki nas

sponsorjajo na argentinsko zgodovino. Santiago de Liniers je ob angleški zasedbi prosil Rožnovensko Devico, da bi mu pomagala premagati napadalce. Po zmagi je Devici podaril štiri prapore, ki jih je uplenil angleški vojski. Še danes jih vidimo na steni kapelice.

Prvi oltar na levi strani je baročen. Naredili so ga v začetku 20. stol. Kip sv. Dominika je oblečen v redovno obleko dominikancev in sicer bela tunika s škapulirjem in črna pelerina s kapuco. Barve simbolično predstavljajo čistost in spokornost.

Tudi drugi oltar je v baročnem slogu in je najstarejši v baziliki iz 18. stol. Na oltarju je sv. Vincencij Ferrer, na desni strani sv. Anton in na levi sv. Jožef.

V naslednjem oltarju je sv. Dominik Guzman, ustanovitelj dominikancev — pridigarjev. Poleg sta še kipa sv. Florentina in sv. Janeza Nepomuka.

Četrti, zadnji oltar je narejen v klasičnem slogu. Posvečen je sv. Rozi iz Lime. Tu sta še kipa sv. Marjete kraljice in sv. Katarine Sienske.

Med levo in srednjo ladjo je kip Kristusa Nazareškega s križem. Kip je lesen, narejen v 18. stol. Na spodnjem delu tunike in na eni nogi se vidijo posledice požara.

Končala sem z ogledom bazilike. Skozi vitraje se prebijajo sončni žarki v pisanih barvah. Zamislim se. Kako bogato katoliško izročilo ima Cerkev v Buenos Airesu. In danes? Na ustnice mi privre molitev: „Jezus Kristus, Gospod zgodovine, potrebujemo te. Čutimo se ranjene in v stiski...“

Prezbiterij bazilike sv. Dominika v Buenos Airesu. Za oltarjem so znamenite orgle nemškega izvora, ki jih štejejo med najpomembnejše v tem mestu.

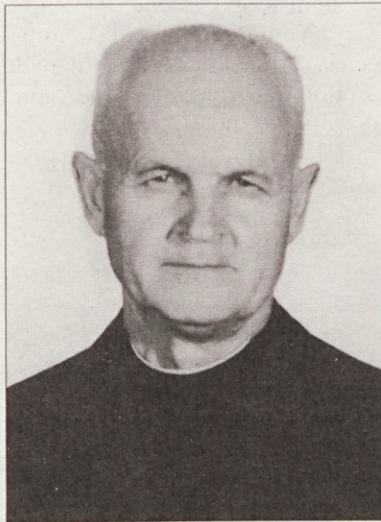
Nekaj spominov na dr. Gnidovca

Lojze KUKOVICA

Dr. Gnidovca sem spoznal, ko sem ga kot študent škofijske gimnazije v Sentvidu imel za svojega profesorja verouka. Kolikor se ga spominjam iz tistih časov, sem ga cenil kot resnega duhovnika in dobrega veroučnega profesorja. Potem je prišla revolucija in ločila sva se.

Naslednje moje srečanje z njim je bilo v našem bogoslovnem semenišču v San Luis-u, Argentina. Jaz bogoslovec, on moj profesor dogmatične teologije. Tako v gimnaziji kot v semenišču sem gledal v njem resnega duhovnika in vestnega profesorja. To predvsem zato, ker ni učil nekaj, česar sam ne bi v življenju živel. To je name študenta naredilo posebno lep vtis, ki me je potem spremljal vse življenje. Tudi v bogoslovju torej isti dobri vtis duhovnika, ki se je trudil za svojo duhovniško svetost. Kot profesor je z vso resnostjo pripravljaval svoja predavanja. Rad je pa pomagal tudi ves časa v dušnem pastirstvu, tako med Slovenci kot med Argentinci.

Po nenadnem odhodu iz San Luisa je slovensko semenišče, ki ga je vodil dr. Odar, z denarjem, ki ga je v ZDA nabiral naš neutrudni škof Rožman, kupilo hišo v Adrogué-ju, kjer smo nadaljevali bogoslovne študije. Semenišče se je kmalu pridružil tudi študentovski Rožmanov zavod, ki ravno te dni praznuje petdesetletnico svojega nastanka. Ko je leta 1952 nenadoma umrl dotedanji rektor semenišča dr. Alojzij Odar, je bil za njegovega naslednika imenovan prav dr. Gnidovec tako za rektorja semenišča in kot za rektorja Rožmanovega zavoda. Tam sva bila zopet skupaj, jaz že duhovnik in prefekt Rožmanovega zavoda, on profesor in rektor. Dr. Gnidovec se je tudi v teh odgovornih službah izkazal za dobrega in skrbnega očeta. A tudi za zahtevnega predstojnika, kadar je šlo za vprašanje vzgoje bodočih duhovnikov in slovenskih fantov. Vsem nam je bil prelep zgled duhovniške osebnosti, vsega predanega vzgoji bogoslovcev in dijakov. Resen, a ne mrk, temveč tudi zelo prijeten za družbo. Vzgajal je ne le

z pogostnimi vzgojnimi nagovori in navodili, ampak predvsem s svojim zglednim duhovniškim življenjem. Bil je vsem zgled molilca in vztrajnega delavca na odkazanem mu duhovniškem polju. Bil je „zgled čredi“, kot narača sv. Pavel predstojnikom cerkvenih skupnosti.

KRATKE NOVICE

RIM — Prihodnji simpozij, ki ga organizira Slovenska teološka akademija v Rimu, bo posvečen raziskovalcu ciril-metodijske dobe dr. Francu Grivcu. (Mladika)

LJUBLJANA — Na decembrski seji slovenskega PEN kluba se je oglašil predlog, naj bi se postavili pred sodišče pobudniki kočevskega pokola, slovenskega holokavsta. (Mladika)

Ko je leta 1977 Rožmanov zavod prenehal (semenišče je prenehalo že nekaj let prej), se je dr. Gnidovec ves predal dušnopastirskemu delu, nekaj med slovenskimi rojaki, več pa med Argentinci. Z dr. Žakljem sta dolga leta pomagala župniku Gregoriju na župniji Naše Gospe Fatimske. Župnik je v njej imel zvesta sodelavca v dušnem pastirstvu. Ljudje so vedno našli katerega od obeh v spovednici, radi so pa hodili tudi k njunim mašam.

Dr. Gnidovec je tudi zadnjo dobo svojega dolgega življenja, čas bolezni, preživel globoko vdan v božjo voljo. Dokler ga ni njegov Učenik poklical k sebi, da mu da plačilo za njegovo zvesto delo v njegovi Cerkvi. Gotovo ga je na pragu večnosti sprejels priznanjem: „Dobri in zvesti služabnik, v malem si bil zvest, vstopi v veselje svojega Gospoda!“

Mons. Anton Orehar ob asistenci rektorja dr. Franca Gnidovca blagoslavlja spominsko ploščo škofu Gregoriju Rožmanu na stavbi Slovenskega semenišča v Adroguéju.

Rožmanova povojna leta

Jure RODE

Uvod

Rožmanova doba brezdomstva sega od 5. maja 1945, ko je zapustil Ljubljano, do njegove smrti 16. novembra 1959. To je obdobje Rožmanovega največjega ponižanja. Pred slovenskim narodom in pred svetovno javnostjo je stal kot zločinec, ki je izdal svoj narod in sodeloval z njegovimi sovražniki. Kamorkoli je po vojni prišel, povsod je šla za njim senca obsojenca, ki ga je vojaško sodišče obsodilo „na odvzem prostosti s prisilnim delom za dobo 18 let“ (ZKSS 1965,63). To je doba Rožmanove zunanje nemoči. Do smrti je bil ljubljanski škof, pa za svojo škofijo ni mogel kaj dosti drugega narediti, kakor zanjo moliti in trpeti. Kljub temu pa je prav ta zadnja doba Rožmanovega škofovanja doba največje in vsestranske delavnosti. Kot „potujoči misijonar“ je z izrednim telesnim in duševnim naporom obiskoval slovenske izseljence v Severni in Južni Ameriki ter po evropskem Zahodu in imel zanje misijone, duhovne vaje in druge pobožnosti, poleg tega pa zanje še pisal verske članke v njihove zdomske liste. Zadnja doba Rožmanovega škofovanja pa je tudi doba njegove duhovne rasti, ko je vse dušno in telesno trpljenje, vsa obrekovanja, vse zaničevanje in zapostavljanje in vsa razočaranja molče prenašal, krivice in žalitve odpuščal in molil za tiste, ki so mu jih povzročali, ter tako raste v veliko svetniško osebnost. Vse medvojno in nič manj vse povojno trpljenje je škofa Rožmana očiščevalo in posvečevalo.

Na prvo soboto maja 1945 je škof Rožman pred stolnim kapitljem prebral povabilo škofijskega ordinariata v Celovcu. Člani kapitlja so pristali, naj gre škof v Celovec, kjer bo mogel za škofijo in narod še kaj storiti. Škof Rožman je imenoval nekaj zapovrstnih generalnih vikarjev, ki bi si po vrsti sledili v vodstvu škofije, če bi njegov prednik ne mogel izvrševati svoje službe. Še isti dan popoldne se je škof Rožman, v spremstvu tajnika Nandeta Babnika, škofove sestre Lize in kanonika dr. Janeza Kraljiča odpeljal v Celovec.

Takoj po prihodu v Celovec je škof Rožman hotel iti na vsak način nazaj v Ljubljano. Potem je še večkrat prosil in

zahteval, naj ga peljejo nazaj v Slovenijo, pripravljen tudi na mučeništvo. To mu je bilo prihranjeno, začelo pa se je duhovno mučeništvo do smrti in dušnopastirsko delo za zbegane begunce in potem za raztresene izseljence po zahodni Evropi in obeh Amerikah.

Najhujše trpljenje je škof Rožman doživel od 5. maja 1945 do 4. marca 1948, ko se je preselil v Švico. Po prvih vesteh o beguncih na vetrinjskem polju ga je mučilo vprašanje, kako organizirati zanje pomoč. Druga skrb je bilo vprašanje, kako bi mogel čimprej v Rim do papeža Pija XII. Med dušnim trpljenjem v začetku maja 1945 je doživel nekaj tolažbe, ko je 27. maja posvetil v duhovnika Mirka Kozino. Toda takoj po novi maši, 31. maja, se je trpljenje neznansko zaostri, ko je kanonik dr. Janez Kraljič prinesel novico, da so bili domobranci vrnjeni. Najbolj je škofa Rožmana bolelo, da je bilo med izročeni domobranci tudi mnogo bogoslovcev Ljubljanske škofije.

Škofa Rožmana ni mučilo samo vprašanje, kakšna bo njegova bodočnost, tudi ni trpel le zaradi pokola do-

mobrancev, ampak je mislil tudi na usodo tisočev in tisočev beguncev. Ker jim ni mogel pomagati materialno, jih je hotel dvigati vsaj duhovno. Že 24. maja 1945 jim je napisal prvi pastirski list z naslovom: *V Gospodu ljubljani rojaki!*, še preden je vedel za domobransko tragedijo. Škof Rožman je hotel tolažiti begunce tudi osebno. Prvo taborišče, ki ga je obiskal, je bilo Peggez pri Lienzu, kamor je konec junija iz Vetrinja prišlo kakih 3000 slovenskih beguncev. Nekaj dni kasneje je obiskal kakih 600 beguncev v Št. Vidu ob Glini. Dva tedna nato je obiskal kakih 1600 beguncev v Spittalu ob Dravi. Ko beguncem osebno ni mogel dati materialne pomoči, se je z daljšim poročilom obrnil na papeža Pija XII., v katerem mu je opisal njihovo trpljenje in pomanjkanje.

Rožmanovo poročilo Svetemu sedežu

Ko se je škof skoraj tri mesece zaman prizadeval, da bi mu angleška zasedbena oblast dala dovoljenje za potovanje v Rim, mu je ostala samo še možnost, da svetega očeta pisno obvesti o svojem odhodu iz Ljubljane, o svojem brezupnem položaju, da bi za svojo škofijo mogel še kaj storiti, o trpljenju vernikov v Ljubljanski škofiji in v Sloveniji nasploh in o usodi slovenskih beguncev v Avstriji in Italiji. Obširno in izčrpno poročilo ima šest poglavij: I. Moj položaj; II. Begunci iz Ljubljanske škofije; III. Sedanji položaj v škofiji; IV. Iz katerih vzrokov so komunisti v Sloveniji zmagali; V. Potrebe beguncev; VI. Moja lastna zadeva; v tem zadnjem odstavku poročila daje papežu na voljo svoje mesto kot ljubljanski škof: „Izročam mojo škofovsko službo v roke Vaše Svetosti, da more Vaša Svetost z ljubljanskim sedežem v dobrobit duš prosto razpolagati.“ 12. avgusta 1945 je kanonik Kraljič oddal pismo p. dr. Antonu Prešernu, generalnemu asistentu jezuitskega reda. Pij XII. je sprejel kanonika Kraljiča v posebni avdienci 3. septembra 1945: Glavne

točke iz odgovora Pija XII. škofu Rožmanu z dne 29. septembra so: Rim priznava, da je bilo gledanje škofa Rožmana na nevarnost komunizma pravilno; škof Rožman naj bo še naprej pastir Ljubljanske škofije in skrbi za dušni blagor slovenskih beguncev; Rim priznava, da je škof Rožman v svojem poročilu govoril v imenu vseh vernih Slovencev doma in v tujini; zdi se, da je Rim takrat sodil, da je bil položaj prve mesece komunistične vlade samo „trenuten“.

V leto 1946 sodijo trije pomembni dogodki Rožmanove internacije v Celovcu:

1. Rim škofu Rožmanu predlaga pomožnega škofa (29. maja 1946). Škof Rožman je s pismom z dne 2. julija 1946 odgovoril, „da je že tudi njemu ležala ta zadeva dalj časa na srcu in da soglaša s predlogom Svetega sedeža.“ Nato je predložil v imenovanje tri člane kapitlja: na prvem mestu tedanjega generalnega vikarja in kanonika Antona Vovka (prejšnji generalni vikar Ignacij Nadrah je bil takrat v zaporu) in še dva druga člana kapitlja, katerih eden je bil tedaj tudi v zaporu. Imenovan je bil 15. septembra 1946 generalni vikar in kanonik Anton Vovk in posvečen v škofa ter štiri leta nato imenovan za administratorja Ljubljanske škofije in po smrti

škofa Rožmana novembra 1959 za ljubljanskega škofa.

2. Proces in obsodba škofa Rožmana. Proces se je začel 21. avgusta in 30. avgusta končal z njegovo obsodbo.

3. Duhovne vaje, ki jih je delal od 26. do 30. decembra 1946. Sklep zadnjega dne: „Pripravljen sem izpolniti naloženo poslanstvo, kakor Jezus hoče: ali znova delati v škofiji, ki mi jo je bil izročil, ali pa zaničevan in izločen živeti in trpeti. V vsem naj se Božja volja zgodi!“ Škof Rožman je ostal zvest poslanstvu do smrti.

Ker je bila v angleškem zasedbenem pasu za škofa Rožmana trajna nevarnost, so si njegovi prijatelji že kmalu začeli prizadevati, da bi ga spravili v ameriško cono. Ameriška zasedbena oblast v Salzburgu je dala dovoljenje za premestitev najkasneje aprila 1947, tam je ostal do marca 1948. Kake štiri mesece je nato živel v Švici, do meseca junija, ko je dobil ameriški vizum in se 1. julija odpeljal na svojo zadnjo življenjsko postajo v ZDA. Vseh 11 let bivanja, do svoje smrti, je bil škof Rožman gost slovenske fare Sv. Lovrenca v Clevelandu. Živel je skromno, skrajno obziren in si stalno prizadeval, da ne bi bil nikomur nadležen.

(Drugič dalje)

KRATKE NOVICE

LA PAZ — V bolivijskem glavnem mestu živi najstarejši škof na svetu, Josef Rosenhammer, ki je 1. januarja 2002 praznoval svoj 102. rojstni dan. Rojen je bil v Linzu v Avstriji leta 1900, leta 1915 je vstopil v tirolsko frančiškansko provinco, duhovnik je postal leta 1923, tik pred drugo svetovno vojsko pa je odšel v misijone v Bolivijo in bil leta 1949 imenovan za škofa in apostolskega vikarja v Chiquitosu. V pokoj je stopil leta 1974. *(Ave Maria)*

RIM — V okviru papeške visoke šole Regina Apostolorum so 18. oktobra 2001 odprli prvo fakulteto za bioetiko na svetu. V uvodnem predavanju je podpredsednik Papeške akademije za življenje in predsednik znanstvenega sveta nove fakultete škof Elio Sgreccia govoril o epistemoloških temeljih bioetike. Fakulteta ima namen usposabljanje strokovnjake, ki se bodo zmožni učinkovito soočati z etičnimi problemi na področju biomedicine in biologije na temelju spoštovanja človekovega dostojanstva in življenja od spočetja do naravne smrti. *(Ave Maria)*

Ob svojem prvem obisku v Argentini je bil škof Rožman tudi na „Markeževini“, v Merlu, kjer se je zbrala pisana družba rojakov iz raznih koncev Buenos Airesa, ki jo vidimo na fotografiji.

MOJ IN NAŠ BEG

iz špitalskega taborišča pred Titovo „pravico“
in pred angleškimi „zavezniki“

(3)

Prof. Božidar BAJUK

Petek, 21. 11. 47

Z Martinom sva se odpeljala proti Werfnu zaradi dela na progi. Bila sva pri nemški firmi in so naju poslali v Bischofshofen, da si ogledava barako za delavce. Ker nisva imela vlaka, sva hodila 7 km peš. Sredi poti naju pa ustavi žandar. Ker sva bila brez dokumentov, sva morala z njim nazaj. To je torej Bog določil za petek, za pokoro.

Zasliševanje je bilo nadvse zanimivo. Dejal sem Martinu: „Zdaj bo pa treba govoriti kar po resnici!“ Ameriški komandant na policiji nama je z Markom namreč dejal, naj ob primeru kakega zasliševanja trdiva, da sva šele komaj prišla čez mejo iz Jugoslavije. Tu je pa situacija bila drugačna! Nekaj časa sva se izmikala datumu prihoda, nato sem pa kratko in malo povedal, kako sva morala pred Angleži šele pred nekaj dnevi bežati iz taborišča, kjer sva že živela dve leti v miru. Uradnik je radovedno vprašal, kaj se pravzaprav dogaja tam onstran Tur, ko vsak dan na desetine ljudi naših beguncev vlečejo z vlakov in iz vagonov. Razložil sem vse po resnici. Dejal sem, da naj za najine podatke po telefonu vpraša šefa CIC, ker sva se tam javila in čakava le še do jutri dokumente. Postal je vse mehkejši. Še cigareto nama je ponudil. Omenil sem mu, da čakava na delo v tunelu, da pa sem ves v strahu, kaj bo z mojo družino, ki sem jo pustil v Špitalu. Tedaj je kar poskočil na stolu in vzkliknil: „Ja, zakaj pa vendar niste pripeljali družine s seboj?“

Dobil sem korajžo, ko sem videl, da se mu je srce otajalo. Poklical je nižjega žandarja, da je najine podatke napisal na trikotni škrnicelj. Odslovil naju je in nama želel srečo. Pred odhodom iz St. Johanna sva še po kurirju poslala pozdrave domačim v Špital. Kurir se je moral takoj vrniti. Le kakšen bo odgovor?

Iz taborišča sva bila poslana na glavarstvo zaradi legitimacij. Uredila sva vse potrebno in jih zvečer dobila v roke. Do 11. zvečer smo se pogovarjali o nadaljnjih ukrepih.

O polnoči naju pa je zbudil Drčar.

Kurir je že iz Špitala prinesel pošto: babica, Markec in Boži so nocoj odpotovali v Schwarzach, ostali sledijo jutri! Moj ljubi Bog! Spanje je šlo po vodi!

Sobota, 22. 11. 47.

Ob štirih zjutraj je Marko odšel z vlakom v Seekirchen zaradi zaposlitve v sitarstvu. Jaz sem ob pol sedmih odšel z Martinom v Schwarzach. Našel sem v čakalnici mamico z Markcem in Božijem v spremstvu našega dobrotnika in vodnika.

Povedati moram namreč, da je dekleta Črnega vrha, Koširjeva Pavla, služila v Špitalu pri uradniku, ki je dajal Avstrijecem potna dovoljenja za prehod v ameriško cono. Pavla je prišla zjutraj vsa objokana na delo in razlagala, kaj so Angleži naredili z našo družino in z očetom, ko smo vendar toliko delali v taborišču. Gospod se je zavzel za našo družino, jim vsem preskrbel, kot avstrijskim državljanom, potno dovoljenje za ameriško cono. Babico pa z največjima (Markcem in Božijem) objubil naslednji dan sam spremljati z brzovlakom, ker je moral na Dunaj. Tako so vsi trije „varno“ potovali v posebnem kupeju z visokim uradnikom, kateremu je ob pregledu žandar samo spoštljivo salutiral.

Ravnokar so bili pripravljani, da odidejo z vlakom proti St. Johannu in poiščejo taborišče.

Babica je bila po prečuti noči in živčni

napetosti vsa izčrpana. S kakšnim veseljem sem objel oba otroka! Odpeljal sem iz previdnosti najprej oba fanta, nato pa še babico do župnika Kristanca. Gostoljubno nas je spet sprejel. Po zajtrku smo se podali na Schernberg h kanoniku Koretiču.

Koretič je bil živčno ves iz sebe. A sestre so nas pa nadvse prijazno sprejele in pripravile vse potrebno za sprejem ostalih. Babica je kar padla v posteljo. Popoldne sem šel na postajo po Marka, ki je prišel iz Salzburga. Nestrno pričakovanje „usodnega“ večera in prihoda naših ostalih se je stopnjevalo tudi po obisku pri župniku Kristancu, ki je dobil iz Salzburga pošto, da dobiva lahko službo pri elektrarni usmiljenih sester.

Ob pol 6. zvečer smo odšli vsi v hišno kapelo k rožnemu vencu in blagoslovu. Tako goreče že dolgo nisem molil. Vprav v tistih trenutkih so se naši odpravljali iz Špitala. Posebnega strahu nisem občutil. Popolnoma sem zaupal v Božjo pomoč.

Ob devetih zvečer sva z Markom odšla na postajo. Župnik Kristanc je tudi prišel na postajo s steklenico vročega čaja. Joj, kako sem bil nestrpen ob zamudi vlaka! A prispeli so srečno! Hvala Bogu! Župnik Kristanc nas je odpeljal v bolnico, kjer so sestre gostoljubno postregle s čajem in buhteljmi.

Pot na Schernberg je bila pa nato v temi in snegu ter blatu nekaj strašnega! Okoli polnoči smo rinili z vso našo revščino v breg v kar debelem snegu in s otroškima vozičkoma! Obnavljalo se je trpljenje z Ljubelja.

Po polnoči smo le prispeli srečno na cilj in voščili naši mamici Cilki za god. Kakšna usoda!

Nedelja, 23. 11. 47.

Dan počitka in ugibanja za našo bodočnost.

Ponedeljek, 24. 11. 47.

V hudem nalivu smo odšli oče, Marko in jaz na postajo ter v Salzburg.

Oče je prinesel od špitalskega dekana ponovno priporočilo za salzburškega nadškofa. Pa smo ga zaman iskali; bil je spet za ves teden odsoten.

Gospodična Tominškova nas je napotila mimogrede ob srečanju k p. Štefanu, poverjeniku papeške misije. Zopet smo ga iskali v najhujšem dežju. Prijazno nas je sprejel in nam razkril možnost ilegalne poti v München k p. Klavdiju. Podrobne informacije nam bo še poslal g. Ilc.

Ta naju je z očetom peljal strogo

zaupno na salzburški grad Nonnenberg v samostan, kjer je bil skrit v strogem inkognitu naš begunski trpin škof dr. Gregorij Rožman. Samostanske sestre so imele nalogo, da ga sploh z imenom ne smejo omenjati, samo: „Naš prevzvišeni gost“. Imel je izbico nekje tam zadaj; po dolgih hodnikih smo dospeli do stopnic, po katerih je prišel do nas v nek surovo zidan prostor. Srečanje, kdo najga opiše?

Torek, 25. 11. 47.

Dan počitka in nestrpnosti. Nujno smo navezani na gostoljubnost sester. Vse to nam gre spet na živce.

Sreda, 26. 11. 47.

Z očetom sva hitela v St. Johann. Vsi naši bodo dobili štirjezične osebne dokumente. Popoldne je prispelo pismo od g. Ilca: podrobna navodila za pripravo naše nadaljnje poti in usode.

Zvečer nova grenka kaplja! Nesporazum s kanonikom Koretičem, ki se boji našega predolgega in pretežkega nadlegovanja sester. Živčno smo bili vsi zbiti. Spal sem zelo malo. Drejc od bolezni zelo smrči. Na pot je odšel iz bolnice z

davico, za kar je vedel samo dr. Meršol. Ni še prestal kulminacije.

Četrtek, 27. 11. 47.

Marko je odnesel fotografije vseh v St. Johann za izkaznice. S. Mavra nas je vse močno potolažila glede kanonikovega strahu in „predsodka“.

Petek, 28. 11. 47.

Oče in Marko sta odšla v Salzburg. Jaz v St. Johann. Za Monakovo ne pojde tako lahko in naglo. Treba bo dobiti zvezo s p. Klavdijem, bivšim kaplanom za Bežigradom.

Za očeta bi morda bilo mesto organista blizu Bad Ischla. V ponedeljek odrinemo v Salzburg in do taborišča Asten pri Linzu.

Skupino beguncev s Pivkovo družino so Angleži ustavili na poti. Kaj bo?

Sobota, 29. 11. 47.

S Cilko sva odšla v St. Johann, da dvigneva osebne dokumente. Opravila nisva še nič. Le kako bomo v ponedeljek rajžali, ko tako dežuje?

Popoldne smo pri kanoniku opravili vsi spoved.

Nedelja, 30. 11. 47.

Z Markom sva bila v St. Johann, da sva dobila priporočilno pismo za taborišče v Astenu. Pivk se je rešil. Prof. Novak je tudi že pribežal z družino za nami. Popoldne je bil pri nas na obisku Martin. Popoldne smo se poslavljali od sester, ki so nam dale bogato popotnico.

Ponedeljek, 1. 12. 47.

Z Marijo sva odšla na jutranji brzovlak proti Linzu, da prideva vsaj malo prej v astensko taborišče. Ostali pojdejo za nami z osebnim vlakom do Salzburga.

V Astenu sva doživela porazen sprejem. Deset dni še ne moremo v taborišče! Kam sedaj z družinami in otroki, ki so na vlaku?

Po telefonu sem ujel očeta na salzburški postaji. Prosil sem v Katoliški misijonski postaji (Bahnhof Mission), da v vlaku poiščejo družino, ki jo vodi „brkati in bradati“ gospod. Cvelbar je pa nesel poročilo o prenatrpanosti, da zaustavi Novakovo družino v Pongauu. Na povratku sva z Ma-

Fotografija iz leta 1960, ko je ravnatelj Marko Bajuk prišel s svojim pevskim zborom iz Mendoze v Buenos Aires in povabil na oder tudi vse slovenske zборе Velikega Buenos Airesa za skupen nastop.

Nimam časa

Milena JEREBIČ AHČIN

Si že kdaj poskusil pisati z gosjim peresom? Ali pa vsaj s tistim nerodnim, ki se je natikal na držalo in namakal v zaprešen črnlnik?

Dela Ivana Cankarja so natisnjena v dolgi vrsti knjig. Verjetno marsikaj ni bilo dovolj posrečeno za objavo in je zavrgel. Njegovo uredniško delo mu je verjetno vzelo velik del časa. Iz uredništva domov se tudi ni vozil s tramvajem in ne s kočijo. Kar peš jo je mahal. Je imel Cankarjev dan sto ur ali še kaj več? Nikjer ne omenja, da za kakšno stvar ni bilo časa. Preštevamo njegove napake, njegovo zapravljanje časa po krčmah, vmešavanje v politiko, in še sto drugih. Bomo kdaj tudi njegove dobre lastnosti upoštevali? Njegovo pogumno izpoved ljubezni do doma, do matere in do trpečega človeka. In ne

nazadnje njegovo delavnost, izrabljanje vsake minute za koristno delo.

Sorodniki so mi pokazali travnik, kjer je bila nekdanj obdelana njiva. Tam so sejali lan. Pa ne za okras. Lan so doma obdelali in porabili za domače platno. Ta stvar je zahtevala tudi precej časa. In vendar so prebrali vse mohorjevke, niso opustili nobene nedeljske maše in ne popoldanske nauka, fantje so imeli čas za petje na vasi in za vaje gasilskega društva.

Bog je pravičen. Vsakemu od nas je dal točno enako mero časa. Dal nam je tudi svobodo, da ta čas razdelimo po svojem preudarku. Nekje so celo rekli, da bomo nekje dajali odgovor za vsak delček življenjskega časa. To bo pač dolga in neprijetna sodba.

Odkar se človek zaveda sam sebe, ima dolžnosti. Napisane ali moralne. Te zadnje so še bolj stroge. Dolžni smo zdržati, pa tudi prejete dobrine posredovati drugim, saj smo člani verige, ki družijo člane iste družbe in veže našo preteklost s prihodnostjo. Kakšen obraz bomo imeli pred sodnikom, ki nas bo vprašal, kako smo prejet jezik posredovali drugim, kako smo spoštovali

KRATKE NOVICE

VATIKAN — Božično drevo na Trgu sv. Petra je lani prvič v zgodovini postavila večinsko pravoslavna država Romunija. Drevo so posekali v vzhodnih Karpatih, papežu pa ga je predstavil predsednik Ion Iliescu. Drevo je dar v zahvalo za papežev obisk leta 1999. (*Ave Maria*)

BETLEHEM — Božičnih slovesnosti 2001 se je v Betlehemu zaradi več kot leto dni trajajočih spopadov med Izraelci in Palestinci udeležilo zelo malo romarjev. Latinski patriarh Michel Sabbah je med slovesno mašo kristjane prosil, naj ostanejo v Betlehemu in ohranijo palestinsko krščansko identiteto. (*Ave Maria*)

odkrite umetniške in druge kulturne dobrine, ki so nam jih predniki ohranjali in dajali v roke, pa se pačimo in izgovarjamo: Nimam časa.

Poglejmo še v duhovno ogledalo in odločimo se za sebi primerno delo, ki ga bomo takrat, pri sodbi, porabili v svoj zagovor.

rijo v Linzu videla transport „Heimkehrerjev“ (nemški vojni povratniki). Naše sva pa dobila na salzburškem kolodvoru v zasilni sobici kolodvorskega skladišča ob katoliškem misijonu.

Torek, 2. 12. 47.

Iskali smo nadškofa in se napovedali za petek v avdienco. P. Štefan nas je pošiljal na razne kraje za začasno streho; a opravili nismo nič.

Sreda, 3. 12. 47.

Naše zatočišče je strašno tesno. Le hvala Bogu, da je toplo! In luč imamo! Marko z Ino in jaz s Cilko prenočujemo na trdih deskah na tleh. Drug drugemu postajamo nadležni in v napotje.

Imamo majhno nočno posodico za otroke. Vsak hip se eden izmisli. In je treba, v časopis zavito nositi v stranišče pod progami, plačati nekaj grošev, da jo izprazniš. Ko je opravljen eden, že čaka drugi.

Zjutraj sem bil pri maši pri frančiškanih. Popoldne sem peljal družino po mestu. Hrano imamo zelo skromno. Hodimo ponjo h kotlu nasproti kolodvoru, ki je ves še zbombardiran. Pripravljajo Rdeči križ.

Nekaj nam pomaga novomašnik Ilc, nekaj g. Krek, Markov prijatelj. Težki, zelo težki so dnevi nad nami! Spet se bliža prvi petek.

Četrtek, 4. 12. 47.

Pri maši v kapeli oo. jezuitov. Iskanje kruha po cesti „na črno“; a vse zaman.

Petek, 5. 12. 47.

Prvi petek! Avdienca pri nadškofu dr. Rohracherju. Izredno prijazen sprejem. Poln sočutja. Dal nama je z očetom priporočilno pismo za nadškofijsko gimnazijo Boromaeum, če bi se dalo tamkaj dobiti, morda vsaj kako domačo inštrukcijo. Zvečer smo „miklavževali“.

Sobota, 6. 12. 47.

Prva sobota! V Boromaeumu nisva nič opravila. Z regentom smo mnogo in na dolgo razpravljali o komunizmu in naši usodi.

Nedelja, 7. 12. 47.

Polagoma se čuti lakota.

Konec prihodnjič

Ravnatelj Marko Bajuk s svojo hčerko Marijo v narodni noši, v Mendoza.

Duhovno življenje je objavilo

PRED 60 LETI (1942)

MAJ

MARIJIN MESEC

Vabilo izseljenskega duhovnika Janeza Hladnika: „Majnik je Marijin mesec. Zato se bomo vsaj ob nedeljah pri popoldanski molitvi spomnili cvetnega majnika in zapeli lepo Marijino pesmico. Povabljeni ste, da bolj številno prihajate k popoldanski molitvi.“

ROMARSKI SHOD V LOURDESU

„Vsako leto smo se zbrali v lepem številu tam, kjer so se spet srečali stari znanci. Letos spet prihitite. Letos še bolj za potrebo. Od našega nadpastirja, ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana je pozvan ves slovenski narod, kateremu je še dana svoboda molitve, da naj se udeleži skupnih spravni in prošnih molitev za naš nesrečni narod. Mi bomo porabili priliko našega lurškega romanja, da poprosimo po Marijinem posredovanju, za naš trpeči narod. Pridite vsi, ki imate še kaj vere in kaj sočutnega srca za trpeče brate.“

Romanje v Lourdes je bilo 31. maja. Vsaj 500 rojakov se je udeležilo procesije, kljub slabemu vremenu. Procesijo je vodil p. Gabrijel Arko OFM, Marijo so nosile dekleta, pevski zbor pa je pel Marijine pesmi, katerim se je pridružil vsa množica. V cerkvi je bil kratek nagovor po špansko, nato pa so molili litanije, ki so jih sestavili slovenski duhovniki-izgnanci „in so ganile do solz vse navzoče.“

MINISTER CANKAR V KANADI

Bivši poslanik Jugoslavije v Argentini, dr. Izidor Cankar, je 15. maja prispel v Kanado, kjer so ga sprejeli predstavniki oblasti in je bil takoj akreditiran kot polnomočni minister Jugoslavije.

KULTURNA KRONIKA

„Društvo *Slovenska krajina* je 23. maja postreglo s komedijo dr. Kreka *Tri sestre*. Igralci so svojo nalogo lepo izpolnili. Tudi pevci so prav dobro zapeli. Posebnost pa je bil novi oder z novimi scenerijami. Vse to dokazuje izredno marljivost odbora in predsednika. Tudi udeležba je bila velika.

Društvo *Slovenski dom* je uprizorilo 24. maja tridejanko *Cigani*. Nastop igralcev je žel burno odobravanje občinstva, ki je nabilo prostorno dvorano kakor redkokdaj. Bilo je čez 1000 gledalcev. Zelo izborna je nastopil tudi slovenski orkester.“

SMRT JE KOSILA

„V bolnici Muñiz je zaključil svojega trnjevega življenja pot **Elija Doberdrug** iz vasi Krogeljce, občina Prečna pri Novem mestu. Bil je žrtev tujine, ker se ni znal obrniti, niti svojega življenja prav urediti. Poleg tega pa je bila pijača preveč poceni. Brez redne prehrane, brez stalnega dela, brez skrbi za svoje razbito življenje je taval iz dela v delo, dokler ga ni našla smrt prezgodaj izčrpanega. Bil je samec. Rojaki so zvedeli za njegovo smrt, ko je bil že na Čakariti.

Anton Bolte iz Domžal je bil druga smrtna žrtev, ki ga je smrt srečala v Cordobi, kjer je delal v kamnolomu. Doma je bil oženjen. Morda je bila žena res kake graje vredna, toda pohvale tudi on ni zaslužil, ker je na dom kaj malo mislil in v tujini živel le za svojo zabavo. Izčrpale so se njegove sile, kakor je odredil večni sodnik vsakemu nerednemu življenju in ko je uvidel svojo onemoglost, si je življenje končal sam.

Utonil je **Stanko Rijavec** v Olivosu, doma iz Ravnih pri Grgarju. Nekateri pa sodijo, da se je izvršil zločin. Fant je bil v Ameriki šele malo let. Bil je veselega značaja, zaveden Slovenec, ki je marsikaterikrat imel ostre razgovore z nekim tovarišem, radi česar sodijo, da je utegnilo biti kaj takega vmes. Tukaj

zapušča dva brata. Pokopan je bil v Vicente Lopez.

V Lanusu se je odigral žalosten dogodek, ki je končal s smrtjo 31-letne žene **Marije roj. Šušteršič por. Stanič**, iz Vel. Dola na Krasu. Njen mož, Jože Stanič iz Prvačine, je že dalj časa kazal znake duševne zmedenosti. 6. februarja je pograbil kladivo, s katerim je žena drobila oglje in je zadal ženi težke udarce na glavo, ki so povzročili njeno smrt. Moža je takoj odpeljala oblast in je očitno, da je bil zločin storjen v duševni zmedenosti.“

PRED 50 LETI (1952)

MAJ

11: **Romanje v Luján**. Slovenci v Argentini, zlasti tisti, ki bivajo v Buenos Airesu in okoliških mestih, gredo vsako leto v skupnem romanju k lujanski Materi božji. Tam imajo mašo s skupnim obhajilom in procesijo ter dva cerkvena govora, vrh tega pa še zborovanje zunaj cerkve. Že nekaj let sem je navada, da si na tem zborovanju začrtajo program v bodočem letu. Govori in predavanja izzvene v resolucijah, ki naj bi jih skušali uresničiti do novega romanja v prihodnjem letu. To leto nameravajo Slovenci v Argentini pripraviti za mesec avgust svoj prvi *Katoliški shod*. Njegov namen je sprožiti splošno katoliško reformo v slovenski verski skupnosti. Lujansko Marijino romanje naj pripravi pot za ta shod. Vsi govori v cerkvi in na zborovanju so govorili o katoliški reformi, ki se začenja z vzpostavitvijo pravega razmerja do Boga in nadaljuje v pravilni ureditvi odnosov do ljudi, zlasti do tistih, ki so nam najbližji, to so zlasti rojaki v izseljenstvu in v domovini. Na letošnjem romanju so bile **sklenjene tri resolucije**: 1. *Branili se bomo proti materializmu, ki je najhujši sovražnik naših duš*; 2. *Vsako nedeljo in zapovedan praznik se bomo udeleževali sv. maše, ker se zavedamo, da v njej prejemo milosti in moči za življenje čez teden*; 3. *Slovenski izseljenci bomo držali skupaj; drug drugemu bomo pomagali in ljubili bomo svojo slovensko domovino*.

Isti dan je bilo **romanje mendoških Slovencev v Challao**. V procesiji so se zvrstili najprej otroci in možje, nato belooblečene deklice. Podobo brezjanske Marije so nosili fantje v marijanski uniformi (temne hlače, bele srajce, plave

kravate) v spremstvu narodnih noš. Za njo so šli dušni pastir, odbor DS, ki mu predseduje Franc Ovcjak, ter končno dekleta in matere z otročiči v naročju. Med procesijo so molili rožni venec. Po petih litanijah na prostem pred lurško votlino so obnovili posvetitev brezmadežnemu Srcu Marijinemu in izpovedali tri sklepe, oziroma resolucije, kot v Lujanu.

25: **Romanje v Lourdes** se je vršilo letos že šestnajstič. Udeležilo se ga je 1200 rojakov, predvsem je bilo veliko staronaseljencev. Prireditelj je vodil duh. svétnik Karel Škulj ob asistenci petih duhovnikov. V pridigi je Janez Hladnik poudaril, da bo vsak Slovenec sam kriv, če se bo pogubil, kajti v vseh okrožjih Velikega Buenos Airesa je prilika za slovensko službo božjo. Slovesnost se je končala z litanijami Matere božje.

Letošnja novomašnika **Vencelj Rijavec in Julij Čuk sta odšla v Ecuador**, da tam priskočita na pomoč redkim duhovnikom, ki delujejo med ondotnimi domačini.

Prvi Slovenski katoliški shod v izseljenstvu (SKS). Prelat dr. Alojzij Odar je povabil najodličnejše predstavnike vseh odsekov katoliškega udejstvovanja v Argentini k sodelovanju v **pripravljalnem odboru** za katoliški shod. Odziv na povabilo je bil popoln. Sej tega odbora, ki so se vršile vsakih 14 dni, se je redno udeleževalo 15-20 članov, ki so izmed sebe izvolili za predsednika Franceta Kremžarja, za tajnika Jožeta Juraka in za blagajnika Lovra Jana, dočim je idejno vodstvo ostalo v rokah prelata Odarja. Študijsko delo shoda se je razdelilo **na odseke**: duhovniški odsek je vodil dr. Mirko Gogala, odsek za misijone in zedinjenje Marjan Loboda, socialni odsek dr. Ivan Ahčin, odsek za izobraženstvo Božidar Fink in dr. Milan Komar, odsek za ljudsko vzgojo in izobrazbo prof. Lojze Geržinič in dr. Vinko Brumen, mladinski odsek Aleksander Majhen in Martin Miserit, fantovski odsek Janez Langus, dekleški odsek Katica Kovač, organizacijski odsek Lovre Jan ter prireditveni odsek za zunanjo organizacijo in propagando Ladislav Lenček CM. Odseki so pripravili svoja posebna **zborovanja**, na katerih so se podrobno obdelala posamezna vprašanja, ter se potrdile in glavnemu zborovanju predlagale resolucije odseka.

Ali lahko izboljšamo otrokovo inteligentnost?

dr. Hubert POŽARNIK

Preden odgovorimo na to vprašanje, si oglejmo nekaj dejstev o inteligentnosti, torej o tem, čemur po domače pravimo brihtnost.

Spojmom inteligentnosti označujemo sposobnost oziroma skupino sposobnosti, ki omogočajo nekemu reševati probleme. Če se opremo na statistiko, je približno dve tretjini ljudi povprečno, tretjina nadpovprečno ali podpovprečno inteligentnih. Po teži delimo podpovprečno inteligentnost na debilnost, imbecilnost in idiotijo. Medtem ko se debili še naučijo brati in pisati, čeprav težko, in so sposobni opravljati bolj preprosta dela, imbecili večinoma tega ne zmorejo. Najhujša stopnja umske prizadetosti je idiotija; osebe iz te skupine niso sposobne opravljati niti najosnovnejših opravil in potrebujejo stalno nego.

Vzroki inteligenčnih motenj so različni. Glede na to govorimo o duševni nerazvitosti, do katere pride zaradi dednih dejavnikov ali okvar in obolenj v času nosečnosti, med porodom ali v prvih letih življenja; o duševni zaostalosti, ki je posledica pomanjkanja umskih in čustvenih pobud v zgodnjem otroštvu, torej zanemarjanje otroka; in o demenci — upadu ali propadu inteligentnosti pozneje v življenju.

V prvi vrsti zato, ker pomaga otroku narediti šolo. Vendar zveza med normalno ravnijo inteligentnos-

ti ter šolskim uspehom ni posebno tesna. Izračunali so, da gre od vseh mogočih dejavnikov, ki vplivajo na razlike v uspehu med učenci, na račun inteligentnosti le okoli 30 odstotkov. Drugo gre na račun delovnih navad, volje do učenja, otrokove osebnosti in razmer, v katerih živi. Še mnogo rahlejša je zveza med otrokovo inteligentnostjo in uspehom, ki ga bo dosegel v poklicnem delu in življenju sploh.

Ali je možno otrokovo inteligentnost izboljšati?

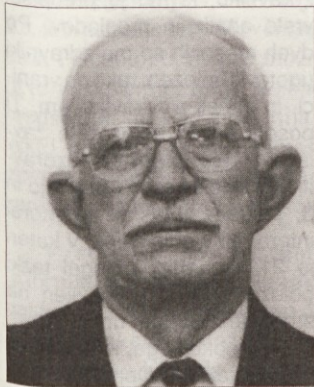
Tisto, s čimer se otrok rodi, še ni izoblikovana inteligentnost, temveč so dispozicije, zasnove za razvoj določenih duševnih funkcij, ki omogočajo inteligentno ravnanje. Kolikšen del teh zasnov se bo v resnici razvil, je odvisno od številnih dejavnikov. Nasploh velja, da dednost oziroma prirojenost prispeva nekako dobro polovico bodoče inteligentnosti odraslega človeka, drugo je odvisno od okolja, v katerem otrok živi, in drugih dejavnikov.

Prav tako je ugotovljeno, da se nekako 20 odstotkov bodoče otrokove inteligentnosti razvije že od prvega leta starosti, 50 odstotkov do četrtega leta, 80 odstotkov do osmega leta in preostalih 20 odstotkov do sedemnajstega leta. Po tej starosti inteligentnost ne narašča več, kar pomeni, da so do takrat pri človeku razvite že vse osnovne umske sposobnosti (tu moramo seveda ločiti inteligentnost od znanja in izkušenj, ki v življenju stalno naraščajo).

In še dvoje je treba vedeti. Dejstvo je, da se ljudje s podobno izobrazbo, s tem pa vsaj v grobem tudi s podobno ravnijo inteligentnosti, radi poročajo med seboj. Zato bi prišlo, če bi bila inteligentnost zares v celoti podedovana, postopoma do vedno večje razdelitve človeštva v dve skrajni skupini —

+ ODŠLI SO +

Janez Kocijančič

Rodil se je očetu Janezu in materi Mariji, roj. Trunkel, 10. junija 1922 v Gorenjem Podšumberku na Dolenjskem. Osobno šolo je obiskoval v domačem kraju. Imel je še brata, ki je padel kot domobranec, in sestro, ki še živi v Sloveniji. V verni družini, v farni cerkvi in verskih organizacijah je dobival formacijo, ki mu je pomagala kot fantu pri življenjskih odločitvah že v domovini, pa tudi v desetletjih, ki jih je preživel v tujini. Med drugo svetovno vojno, v času tuje okupacije je in komunistične revolucije se je pridružil domobrancem. Potem,

ko se je leta 1945 umaknil pred partizani s tisoči drugih protikomunistov na Koroško, je postal begunec in šel skozi znana begunska taborišča v Italiji, od koder se je leta 1947 izselil v Argentino. V Buenos Aires je prišel z ladjo 9. oktobra 1947.

Prvo stanovanje je dobil v Lomas de Zamora, delo pa pri državnem gradbenem podjetju za javna dela, ki so bila kjerkoli, raztresena daleč po buenosaireski provinci: v Mar del Plati, Tandilu, Chapadmalalu, pa tudi v daljnih provincah, kot sta San Luis in San Juan. Bil je namreč krovec, delal je strehe pa tudi zidal in vlival železobeton. Leta 1952 se je poročil z Marijo Rauh in si ustvaril družino, s katero se je leta 1963 preselil iz Lomas de Zamora v Slovensko vas v Lanusu, kjer si je zgradil hišo v bližini cerkve Marije Kraljice. Bil je dober in skrben oče štirih otrok.

Znana je bila njegova naklonjenost do slovenskih duhovnikov, ki so potrebovali njegovo pomoč pri zidanju cerkva ali kapel. Tako je pomagal gospodu Janezu Hladniku graditi cerkev sv. Jožefa v Lanusu in kapelo Santa Cruz v Villa Fiori-

to, prav tako pa tudi župniku Mirku Grbcu pri gradnji cerkve, ki je posvečena Naši Gospe iz Itati. Leta 1994 je zgradil v Slovenski vasi kapelico s kipom Čudodelne matere Božje. Ko se je leta 1945 ob odhodu od doma poslovil od svoje mame, ji je obljubil, da bo vse storil, da se bosta še kdaj videla. Mama mu je tedaj dala svoj blagoslov in rožni venec za spomin. Ta rožni venec je hranil kot svetinjo in ga imel pri sebi do zadnje minute svojega življenja. Ko se mu je leta 1993 le uresničila želja, da je šel v Slovenijo na obisk, je mamu obiskal na žalost že na farnem pokopališču.

Upokojil se je predčasno, zaradi slabega zdravja in zgaranosti. Dve leti pred smrtjo že ni mogel več od doma. Zato so ga duhovniki obiskovali na domu, zlasti g. Franci Pavlič mu je redno nosil sveto obhajilo. Po težki bolezni je umrl 31. julija 2001. Kropili so ga v mrliški vežici Doma sv. Vincencija, kamor je prišlo veliko rojakov pa tudi Argentinec, da so se poslovili od njega. Po pogrebni maši v cerkvi Marije Kraljice, ki jo je ob somaševanju mons. Mirka Grbca vodil župnik Jaka Barle, so odpeljali njegovo krsto na pokopališče v Lomas de Zamora. Tu so ga pokopali po obrednih molitvah ob odprtem grobu, ki sta jih opravila zgoraj omenje-

na duhovnika. V družbi mnogih pokojnih rojakov zdaj čaka vstajenja na tem občinskem pokopališču. Blagor tistim, ki v Gospoda zaupajo!

Marija Mali, roj. Poljanšek

V fari Sele pri Kamniku je navček 20. avgusta 2001 zaznanil faranom vest, da je v daljni Argentini umrla Poljanškova Marija.

O „Malijevi Micki“ iz Ramos Mejije smo že pisali v naši reviji aprila 2000. Umrla je eno leto in štiri mesece potem, zato menimo, da ni potrebno ponavljati, kar je verjetno še sveže v spominu bralcev. Te vrstice o zadnjih mesecih njenega zemeljskega popotovanja in smrti naj samo dopolnijo življenjski oris, katerega smo objavili za

pametne in neumne. Vendar se to ne dogaja. Narava namreč teži k srednji vrednosti; kakor so otroci dveh, po postavi manjših staršev, navadno večji od njiju, otroci dveh po postavi visokih staršev pa manjši, so tudi otroci bolj ali manj inteligentni od svojih staršev. Druga stvar, ki jo moramo vedeti, pa je, da se to, čemur pravimo inteligentnost, sestoji iz različnih, med seboj ne vedno povezanih sposobnosti. Zato je lahko na primer nekdo matematični genij in debil, ko mora kaj narediti z roko.

Ne pripisujmo otrokovi inteligentnosti prevelikega pomena. Vsaj tako pomemben je njegov značaj.

1. V nasprotju z znanjem in izkušnjami prirojeno inteligentnost ni

mogoče večati. Vendar razvije človek v življenju le majhen del svojih zmognosti. Nalog staršev je potemtakem poskrbeti, da bo otrok čimbolj razvil svoje umske in druge sposobnosti.

2. Z „dresuro“, storilnostno naravnanim treningom otrokovih zmognosti ne bomo izboljšali, ampak bomo otroka zatrlji, da še tistega ne bo razvil, kar bi sicer lahko. Številne raziskave kažejo, da največ obrodi ljubeče spodbujevalen odnos do otroka.

3. Ker se večji del bodoče inteligentnosti razvije v prvih letih življenja, je potrebno prav v tem času najbolj spodbujati otrokov umski razvoj. Zato mora imeti otrok čimveč stikov in prijetnih izkušenj s svetom okoli sebe, priložnosti za samostojno raziskovanje in spoznavanje sveta ter reševanje problemov. Zelo pomembne so tudi igrčke in

slikanice, vendar take, ki spodbujajo njegovo ustvarjalno domišljijo.

4. Čimveč so pogovarjajmo z otrokom. Govoriti moramo tako, da nas razume, torej primerno njegovi starosti, v celih stavkih, jasno in logično; čimvečkrat mu moramo razložiti tudi vzroke in povezanost pojavov. Dobro je tudi otroka spodbujati kutemeljevanju njegovih pogledov in namenov.

KRATKE NOVICE

DUNAJ — Pastoralni teolog dr. Zulechner je ugotovil, da je v Avstriji samo 27% kristjanov, ki redno prakticirajo krščanstvo, in da se na podeželju krščanska substanca manjša, medtem ko religiozna potreba v velemestih narašča. (Mladika)

njen 82. rojstni dan.

Gospa Marija je živelja od smrti moža Lojzeta leta 1985 sama v svoji hiši. Proti koncu življenja sta se pojavili pri njej dve bolezni: zaradi sive mreže se je morala aprila 2000 operirati na desnem očesu, istočasno pa jo je napadla bolezen, imenovana miastenja gravis, ki je ohromela njeno mišičevje. Operacija na očesu je dobro uspela, niso pa ji mogli zdravniki ustaviti kljub mnogim zdravilom te druge bolezni. Zato je odslej potrebovala nujno pomoč, ki jo je velikodušno nudila gospa Ivanka Rode, nečakinja njenega moža. Le z njeno pomočjo je gospa Micka ob nedeljah še lahko hodila v Slomškov dom k maši. Za veliko noč 2001 je bila zadnjikrat v Slomškovem domu. Potem so jo peljali še nekajkrat v cerkev Marije Pomočnice, kamor je dolga leta čez teden vsak dan hodila k maši. V njeni bolezni so jo na domu obiskovali in prinašali sv. obhajilo prelat Jože Škerbec, g. Toni Bidovec in g. Franci Cukjati. Lepo pripravljena na smrt je 20. avgusta 2001 mirno zaspala v Gospodu. Lepa smrt je zaključila lepo živ-

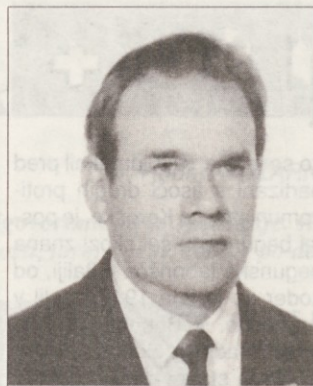
ljenje! Pokopali so jo v grob njenega moža Lojzeta Malija na pokopališču Villegas in zdaj skupaj čakata vstajenja.

Od njenih šestih sestra in štirih bratov živita v domovini še ena sestra in brat, katerima izražamo iskreno sožalje!

Andrej Goljevšček

Rodil se je 25. novembra 1936 v Anhovem — Gorenje polje pri Gorici kot najstarejši od petih otrok v družini. Goljevščkovi so prišli v Argentino leta 1948 in živeli najprej južno od Buenos Airesa v kraju Wilde. Leta 1955 so se preselili v Slovensko vas v Lanusu, kjer so si zgradili svoj dom. Andrej je osnovno šolo začel obiskovati že v Italiji, končal pa jo je v Argentini. Tu je hodil tudi na Tehnično šolo in se izučil za kovinskega strugarja. Kot strugar je delal od svojega 19. do 65. leta.

Leta 1966 se je poročil z Amalijo Burja iz Slovenske vasi. Vselila sta se v hišo, ki si jo je zgradil zraven skupnega družinskega doma. Andrej je bil delaven in zaveden član lanuške slovenske skupnosti, bil je dve

poslovni dobi tudi predsednik tamkajšnjega društva, veliko let pa odbornik, bodisi kot gospodar, nazadnje pa kot blagajnik. Že kot otrok je dobil solidno krščansko vzgojo v družini, zato je ostal zvest tudi kot fant in mož svoji veri in demokratičnemu prepričanju. Če je utegnil, je šel kdaj tudi med tednom k maši, udeleževal se je letnih duhovnih vaj za može, sodeloval pri kulturnih in verskih prireditvah, misijonskih tombolah, dolga leta je bil član pevskega zbora v Slovenski vasi, itd.

Leta 1992 je doživel lepe dni, ko sta šla z ženo Amalijo na novo mašo nečaka Tonija Burja

v Slovenijo in se udeležila novomašnih slovesnosti v Metliki in v Moravčah. Prav tako sta takrat obiskala Primorsko in njegov rojstni kraj pri Gorici.

Lani meseca maja se je počutil tako slabo, da je šel k zdravniku, ki mu je predpisal vrsto analiz in pregledov. Po dveh mesecih so mu zdravniki ugotovili bolezen, raka na vraničci, in začeli z zdravljenjem. Ti posegi pa so bolezen le zavlačevali, niso pa je mogli ozdraviti. Zdravje se mu je slabšalo in 3. januarja letos se je moral internirati v bolnišnico, v kateri je 21. januarja podlegel težki bolezni in lepo pripravljen na srečanje z Bogom umrl.

Od pokojnega, ki je ležal v mrliški vežici v Domu sv. Vincencija, se je prišlo poslovit mnogo rojakov. Prav tako so se mnogi udeležili maše zadušnice v cerkvi Marije Kraljice in pogreba na pokopališču v Lomas de Zamora, kjer zdaj čaka vstajenja. Za njim žaluje žena Amalija, sin Dani (poročen v Kanadi), mama, dva brata in sestra, z družinami.

Naj uživa popolno in večno srečo pri Bogu!

O NAŠI PREHRANI

Vlaknine (šp. fibras)

Kurt KANCLER, dr. med. spec.

Znanstvena odkritja glede prehrane se vse bolj vračajo k naravnim danostim, pri „zdravi“ prehrani se vse bolj vračamo k hrani naših prednikov.

Kemiki med vlaknine prištevajo tiste polisaharide, ki jih naši prebavni sokovi ne razgrajujejo in ki prihajajo takšne v debelo črevo, kjer se jih lotijo tam udomačene bakterije. Ene vlaknine so netopne, med njimi je najbolj poznana celuloza (pa tudi lignin, glavna sestavina lesa sodi semkaj), druge pa so topne; med njimi je najbolj poznan pektin.

Danes kar naprej beremo o novih spoznanjih o delovanju pektina. Nekoč smo vedeli, da vlaknine naredijo blato bolj voluminozno (blata je več) in da zato preprečujejo mučno kronično zaprtje. Danes tudi vemo, da hrana, bogata z vlakninami, v marsičem

preprečuje nastanek raka na debelem črevesju, ki ga je, žal, v zadnjih desetletjih vse več. Prav tako vlaknine preprečujejo sila boleče in nevarno vnetje črevesnih izboklin (diverticulitis). Prav tako zadostna količina vlaknin zmanjša vsrkavanje holesterola iz črevesja ter tvorbo lastnega holesterola v jetrih. Ob vsem slabem, kar danes vemo o holesterolu, se mi zdi to spoznanje izredno pomembno. Ugotovili so tudi, da večje količine vlaknin v prehrani preprečujejo nastajanje sladkorne bolezni. Tudi zvišanje krvnega tlaka je ob prehranjevanju s hrano, bogato z vlakninami, manj kot sicer. Končno naj bi bilo razjed na dvanajsterniku (šp. úlceras del duodeno) in žolčnih kamnov manj pri ljudeh, ki uživajo v hrani več vlaknin,

kot pri tistih, ki se jim izogibajo.

Katera hranila pa vsebujejo te vlaknine? Največ jih je v sadju in zelenjavi. Grobo zelje, grob ohrovt (šp. col cresa) na primer sta polna vlaknin. Prav tako je precej vlaknin v stročnicah (šp. legumbres), pa v vseh vrstah domačega sadja. Precej vlaknin je v žitih, pri teh pa zopet več v ovojnicah kot v samem zrnju. To pomeni, da je črn kruh boljši od belega (pa ne le zaradi vlaknin!), da so otrobi (šp. salvado) kot dodatek hrani primerni, da lahko visoko cenimo ovsene kosmiče (šp. avena arrollada-„Quaker“). Pa vse bolj v pozabo drsčega ješprenja (šp. cebada perlada), prosá (šp. mijo pelado) in rži (šp. centeno) ne kaže zametavati. Neočiščen riž (šp. arroz con cáscara) je boljši od očiščenega, čeprav včasih malce zaškriplje pod zobmi. Tudi v različnih semenih je kar precej vlaknin.

Ob zdravo sestavljeni domači prehrani zaužijemo dnevno okoli 30 g vlaknin in prav to količino znanstveniki priporočajo.

iz naše kronike

Metka MIZERIT

Preseljevanje v Slovenijo. V petek, 22. februarja, je bil v Slovenski hiši na Ramon Falconu pogovor o možnosti preselitve v Slovenijo. Mag. Boštjan Kocmur, predsednik društva Slovenija v svetu, je vodil razgovor in dajal pojasnila in odgovore na razna vprašanja rojakov, ki se zanimajo za naselitev v domovini staršev.

V soboto, 23. februarja, je bil informativni **sestaneč članov Sloge** pod naslovom: Sloga v sedanjem družbeno — gospodarskem položaju. Argentinska gospodarska kriza je prizadela tudi naše ustanove.

Začetek Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka. V soboto, 2. marca, je bilo že zgodaj zjutraj zelo živahno v Slovenski hiši. Nastopni dijaki so prišli na sprejemni izpit in ga na splošno dobro opravili. V soboto, 8. marca, pa so bili najprej popravni izpiti, nato pa vpisovanje dijakov in začetna sv. maša, ki jo je daroval g. Franci Cukjati. Med sv. mašo je bilo ljudsko petje predvsem mladinskih pesmi. Ob koncu je spregovorila ravnateljica tečaja. Pozdravila je navzoče starše, dijake in profesorje. Posebno dobrodošlico pa je naslovila na prvošolce, ki so se opogumili in prišli na Srednješolski tečaj. Letos je vpisanih 161 dijakov.

Tudi mladinske organizacije so začele svoje letno delovanje in sicer v nedeljo, 3. marca. Odbor SDO in SFZ je pripravil srečanje mladih na Naši domačiji v San Justo. Ob devetih je bil razgovor z gospo Marijo Čeč in g. Francijem Žnidarjem, ki sta bila pred leti predsednika centralnih odborov. Pogovor je potekal o delu mladinskih organizacij v preteklosti z namenom, kaj je mogoče posodobiti v delovanju naših mladih. Nato so imeli skupno kosilo, ki so ga pripravili fantje. Čas po kosilu je bil namenjen skupni zabavi. Ker je bil dan zelo vroč, so mnogi izkoristili priložnost za kopanje v bazenu. Ob 18. uri je bila sv. maša, ki jo je daroval duhovni vodja mladinskih organizacij g. Franci Cukjati. Mladi so spremljali sv. mašo s skupnim petjem. Potem so se razšli na svoje domove v zavesti, da so preživeli lep dan.

Začetek slovenskih osnovnih šol. V nedeljo, 10. marca, so se starši, otroci in učiteljstvo zbrali v Slovenski hiši. Najprej je bila sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj. Daroval jo je delegat dr. Jure Rode v čast Svetemu Duhu za blagoslov v letošnjem letu in za pokojni voditeljici Vero Holožan in Lijo Kambič. Po sv. maši so si starši in otroci ogledali razstavo počitniške kolonije, nato pa so se pomaknili v Dvorano škofa Rožmana in jo popolnoma zasedli. Vse navzoče je pozdravila šolska referentka Zedinjene Slovenije gđ. Angelca Klanšek. Sledila je igra „Paša in medved“ v izvedbi učencev Šole Friderika Barage. Igro so otroci igrali že v nedeljo, 5. avgusta 2001, v Slovenski vasi ob 50. obletnici šole. Tokrat so jo odlično ponovili. Režiral je Ciril Jan; za drugo uprizoritev so prevzele vodstvo učiteljice šole, ki jo vodi Lučka Servin Čeč.

V soboto, 16. marca, pa so vsi slovenski tečaji pričeli z rednim poukom.

Zveza slovenskih mater in žena je tudi letos pripravila izvirne velikonočne razglednice, ki so jih gospe ponudile rojakom. Začela je tudi svoje redno delovanje s sestankom v sredo, 3. aprila. Predavanje je imel delegat in duhovni vodja Zveze dr. Jure Rode pod naslovom: Kriza vrednot.

Velikonočni prazniki v Buenos Airesu. Kot pripravo na veliko noč so se po vseh verskih središčih vršile duhovne obnove.

Na cvetno nedeljo smo imeli pri sv. maši blagoslov butaric in oljčnih vej, nato pa slovesno procesijo. Po vseh okrajih so žene in dekleta napletle butarice, ki so jih šolski otroci nesli v procesiji.

Na veliki četrtek je bila v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj slovesna sv. maša, ki jo je daroval g. Franci Cukjati. V homiliji je predstavil judovsko veliko noč, pripravo na odhod iz Egipta ter krščansko praznovanje, daritev jagnjeta Jezusa Kristusa, ki je ostal med nami v Najsvetejšem zakramentu. Poudaril je, da se daruje sv. maša za vse žive in rajne slovenske duhovnike s prošnjo za nove duhovne poklice. Obred sv. maše je spremljalo ljudsko petje. Po sv. maši je bilo češčenje

Najsvetejšega. Najprej so imele molitveno uro žene, za njimi možje, nato pa dekleta in fantje.

Liturgično opravilo na **veliki petek** se je začelo ob 19. uri. Kljub slabemu vremenu in dežju se je zbralo veliko rojakov in družin z majhnimi otroki. Liturgijo je ta dan vodil g. Toni Bidovec; obkrožalo ga je lepo število ministrantov. Pel je Mešani pevski zbor San Justo pod vodstvom prof. Andrejke Selan Vombergar. Pasijon so peli: Andrej Grilj — kronist, Martin Selan — Kristus, Marcel Brula — Pilat in zbor. Pri nagovoru nas je duhovnik spomnil, da nas je Kristus odrešil s trpljenjem. Vabi nas, da se mu pridružimo, saj je rekel: „Če hoče biti kdo moj učenec, naj vsak dan vzame svoj križ in hodi za menoj...“ Dolge vrste rojakov so se pomikale k oltarju, da s poljubom počaste križ. Po končanih obredih je bil še križev pot, ki ga je vodil delegat dr. Jure Rode.

Po lepem slovenskem običaju so na **veliko soboto** dušni pastirji po vseh slovenskih okrajih blagoslavljali jedila za velikonočni zajtrk.

Jezus naš je vstal od smrti... Slovesni obredi velike sobote v cerkvi Marije Pomagaj so se pričeli ob 21. uri. Slovesno bogoslužno opravilo je vodil delegat dušnih pastirjev dr. Jure Rode. Somaševala sta prelat Jože Guštin in g. Franci Šenk. Najprej je bilo slavlje luči, nato bogoslužje božje besede in končno eharistično bogoslužje — slovesna sv. maša za žive in rajne Slovence v Argentini. Mons. dr. Jure Rode je pri homiliji voščil blagoslovljene velikonočne praznike vsem rojakom, tudi tistim, ki se zaradi bolezni ali drugih zadržkov niso mogli udeležiti obredov v slovenski cerkvi. Poudaril je, da je Kristus, ki je premagal greh in smrt, poroštvo naše vere in upanja v končno božjo zmago. Naj v tem upanju živimo tudi v času krize, ki pretresa Argentino. Slovesnost bogoslužja je povzdignilo petje velikonočnih pesmi. Pel je zbor iz San Martina pod vodstvom gospe Lučke Marinček Kastelic. Vse tri večere je petje spremljala na orglah gospa Anka Savelli Gaser. Prav tako je vse te tri večere spovedovalo po več duhovnikov.

Na veliko nedeljo so bile po vseh slovenskih okrajih slovesne sv. maše, katerih se je udeležilo veliko število rojakov.

malo za šalo...

POŠTENA — V trgovino pride Mateja in pove, da so se zjutraj zmotili pri vračilu denarja.

Osorna prodajalka ji pravi: „Reklamacij ne sprejemamo, je že prepozno!“

„Prav. Bom pa denar obdržala.“

ZAVAROVANJE — „Žalvas ne moremo zavarovati, ker ste stari 95 let.“

„In kaj potem?“

„Statistike ugotavljajo, da umre v teh letih malo ljudi!“

KOLESAR — Kolesar drvi z vso silo po bregu. Ob vznožju stoji policaj in kriči:

„Ustavite, ustavite, luči nimate!“

„Bežite, bežite!“ zavpije kolesar, tudi zavor nimam!“

SNUBEC — „Anica, zakaj se nočeš poročiti z menoj? Veš, taki, kot sem jaz, ne rastejo na vsaki veji.“

„Vem, vem... Vem pa tudi, da zelo radi skačejo z veje na vejo.“

ČESTITKE — „Čestitam,“ reče sestra nestrpnemu očetu, ki ima že šest hčera, „dobili ste osmo hčer.“

„Mislite: sedmo!“

„Seveda, sedmo tudi.“

NA DELU — Srečata se prijatelja.

„Kaj delaš v službi?“

„Nič.“

„Ja, kako pa potem veš, kdaj si končal?“

JEDILNI VAGON — Janez vstopi v avtobus, v eni roki ima klobaso, v drugi pa krompirček.

Voznik ga ustavi: „Kaj mislite, da je to jedilni vagon!?“

„Ne! Saj ravno zato sem vse prinesel s seboj.“

VPRAŠANJE — „Ati, kdo je pobarval Rdeče morje?“

„Ne bi mogel vprašati kaj bolj pametnega?“

„Oseveda. Kdo je ubil Mrtova morje?“

OTROCI - „Moja teta bo kmalu dobila drugega otroka.“

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Vse je relativno, je rekel absolutist.
- Vse življenje se je boril za dom in vino.
- Laž: - Resnica je prva začela!
- Nekdanje Jugoslavije ni več, je pa veliko nekdanjih Jugoslovanov.
- Prej so mi odvzeli prihodnost, zdaj mi kratijo preteklost.
- V umazani vojni premaganci izgubijo glave, zmagovalci pa miren sen.
- Njegova preteklost ima zelo dobre perspektive.
- V slovenskih bikoborbah praviloma zmagajo biki.
- Lastnina je tatvina — lastninjenje je rehabilitacija kraje.
- Strinjam se, pod preteklostjo je treba potegniti črto. Nato pa sešteti vse barabije.
- Bog je daleč le za tiste, ki ne verujejo vanj.
- Še tako umazana vojna postane po zmagi pravična.
- Bogastvo osreči človeka, samo če je povezano s tujim siromaštvom.
- Nekateri zmotno menijo, da se bo naša tradicija začela jutri.

„Kaj pa je narobe s prvim?“

Špelca. „Peruti imajo ptice, krila pa nosimo dame!“

RAZLIKA - Malo Špelo v vrtcu vzgojiteljica vpraša:

„Ali je med perutmi in krili kakšna razlika?„

„O seveda,, hitro odgovori

POVIŠICA — „Gospod direktor. Če mi ne zvišate plače, bom vsem povedala, da ste mi jo zvišali!“

KJE JE KAJ

Dr. Valentin Meršol -

Jure Vombergar 97

Biti v času in ga presegati -

Nadškof dr. Franc Rode 99

„Bodimo možati in široki!“ -

Nadškof dr. Franc Rode 100

Živo prijateljstvo - Franc Koncilija 100

Moderno sonetno pismo

v Večno deželo - Vladimir Kos 101

Človek, stvarstvo, Bog -

Janez Pavel II. 102

Ko pride majnik -

M. Elizabeta Kremžar 102

Bo Evropa ohranila svojo

krščansko dediščino? 103

Kaj naj si mislim o trpljenju? 103

Blagor usmiljenim - Sv. Avguštin 104

Mati Terezija iz Kalkute -

Metka Mizerit 105

Leopold Mandič, redovnik -

Silvester Čuk 106

Ciceron: O starosti in strahu

pred smrtjo - Božidar Fink 107

Iz življenja Cerkve 109

Angel izpolnitve - Anselm Grün .. 110

Oživljajoča morala -

Martin Sušnik 111

Premišljevanje - Jože Košorok 112

Zahodnjaštvo - Alojzij Geržinič 113

Bazilika sv. Dominika -

Metka Mizerit 115

Nekaj spominov na dr. Gnidovca -

Lojze Kukovica 117

Rožmanova povojna leta -

Jure Rode 118

Moj in naš beg -

Prof. Božidar Bajuk 120

Nimam časa -

Milena Jerebič Ahčin 122

Duhovno življenje je objavilo 123

Ali lahko izboljšamo otrokovo

inteligenčnost? -

Dr. Hubert Požarnik 124

Odšli so 125

Kratke novice .. 101, 103, 119, 122, 125

O naši prehrani - Vlakinje -

Kurt Kancler, dr. med. spec. 126

Iz naše kronike 127

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Direktor: mons. dr. Jure Rode - Urednik: arh. Jure Vombergar - Tehnični urednik: Stane Snoj - Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina - Tel.: +54-11-4636-0841 - Fax: +54-11-4636-2421 - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877- Oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L. - EE. UU. 425 - C1101AAI Buenos Aires, Argentina - Tel.: +54-11-4362-7215 - Fax: +54-11-4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103. USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 2002: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebn) ček na ime: Jorge Rode, Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina.

Od zgoraj in od leve:

1. in 2. Božični koncert in žive jaslice v kapeli zavoda presv. Srca Jezusovega v San Martinu (23. decembra 2001).

3. Žive jaslice v Slovenskem domu v Carapachayu (25. decembra 2001).

4. Žive jaslice v Našem domu v San Justu

5. Še en posnetek s silvestrovanja v San Justu.

6. Dr. Janeževa rojstna hiša v Dolskem na dan odkritja spominske plošče v njegov spomin .

7. Samostan sester karmeličank v Sori, posvečen sv. Jožefu in Marijinemu brezmadežnemu Srcu. - Foto: M. Šušteršič

Od zgoraj in od leve.
 Pogrebna slovesnost za bivšim rektorjem Slovenskega semenišča in Rožmanovega zavoda v Adroguēju:
 1. Koncelebrirano pogrebno mašo za umrlim dr. Francem Gnidovcem v cerkvi Naše Gospe Fatimske v Lomas del Miradorju je vodil delegat dr. Jure Rode. — 2. Čeprav je bil pogreb na delovni dan, je bila cerkev polna slovenskih in argentinskih vernikov. — 3. Duhovniki (v večini slovenski) nesejo Gnidovčevo krsto iz cerkve. — 4. in 5. Po končanem bogoslužju je bila krsta odpeljana na pokopališče reda Don Orione v Claypolah. — 6. P. Gregorio Zitzmann, župnik župnije Naše Gospe Fatimske, moli molitve pred odprtim grobom. — 7. Božja njiva, kjer počivajo zdaj zemeljski ostanki dr. Gnidovca in čakajo vstajenja. — Foto: Ivan Makovec

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana. Director: Mons. dr. Jorge Rode
 Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90-871
 Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.B.L. - Estados Unidos 425 - C1101AAL Buenos Aires - Argentina

Correio Argentino Suc. 7 Bs. As.
 FRANQUEO PAGADO Concesión N° 6395
 TARIFA REDUCIDA Concesión N° 2560